

Vlaams
Parlement

vergadering **C284**
zittingsjaar 2017-2018

Woordelijk Verslag

Commissievergadering

Commissie voor Leefmilieu, Natuur, Ruimtelijke Ordening,
Energie en Dierenwelzijn

van 3 juli 2018

INHOUD

VRAAG OM UITLEG van Bart Dochy aan Ben Weyts, Vlaams minister van Mobiliteit, Openbare Werken, Vlaamse Rand, Toerisme en Dierenwelzijn, over de uitvoering van het convenant tussen de minister van Dierenwelzijn en de Federatie van het Belgisch Vlees (FEBEV) – 2338 (2017-2018)	3
VRAAG OM UITLEG van Bruno Tobback aan Bart Tommelein, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Begroting, Financiën en Energie, over de nieuwe Europese doelstellingen inzake groene energie – 2252 (2017-2018)	
VRAAG OM UITLEG van Robrecht Bothuyne aan Bart Tommelein, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Begroting, Financiën en Energie, over het energie- en klimaatplan 2021-2030 – 2328 (2017-2018)	8
VRAAG OM UITLEG van Johan Danen aan Bart Tommelein, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Begroting, Financiën en Energie, over de bijdragen van de gezinnen in vergelijking met die van bedrijven om het Vlaamse groenestroombeleid te financieren – 2269 (2017-2018)	23
VRAAG OM UITLEG van Grete Remen aan Joke Schauvliege, Vlaams minister van Omgeving, Natuur en Landbouw, over het Franse plan om duurzame pakjesleveringen te stimuleren – 2325 (2017-2018)	26
VRAAG OM UITLEG van Robrecht Bothuyne aan Joke Schauvliege, Vlaams minister van Omgeving, Natuur en Landbouw, over het energie- en klimaatplan 2021-2030 – 2329 (2017-2018)	29
VRAAG OM UITLEG van Johan Danen aan Joke Schauvliege, Vlaams minister van Omgeving, Natuur en Landbouw, over het Vlaamse asbestafbouwplan – 2343 (2017-2018)	33
VRAAG OM UITLEG van Gwenny De Vroe aan Joke Schauvliege, Vlaams minister van Omgeving, Natuur en Landbouw, over boscompensatie in geval van natuurbeheersplannen – 2301 (2017-2018)	35

VRAAG OM UITLEG van Bart Dochy aan Ben Weyts, Vlaams minister van Mobiliteit, Openbare Werken, Vlaamse Rand, Toerisme en Dierenwelzijn, over de uitvoering van het convenant tussen de minister van Dierenwelzijn en de Federatie van het Belgisch Vlees (FEBEV) – 2338 (2017-2018)

Voorzitter: mevrouw Tinne Rombouts

De voorzitter: De heer Dochy heeft het woord.

Bart Dochy (CD&V): Minister, na enkele incidenten in verschillende slachthuizen werd op 10 april 2017 een convenant afgesloten tussen u en de sectorfederatie Federatie van het Belgisch Vlees (FEBEV), waar onder andere de slachthuizen onder ressorteren.

Het convenant bestaat uit een vijftal hoofdstukken: cameratoezicht, animal welfare officer, doorlichting van de sector, opleiding en transparantie tussen de actoren. Binnen elk hoofdstuk werden engagementen afgesproken door beide ondertekenende partijen.

Het hoofdstuk doorlichting van de sector op het vlak van dierenwelzijn werd afgerond. We hebben ondertussen al een verslag gekregen van de Thomas More Hogeschool, die de doorlichting uitvoerde, en van FEBEV. De directeur van FEBEV heeft zijn ervaringen daarover hier meegegeven. We hebben gehoord dat er een zeer goede medewerking is geweest van de slachthuissector en dat iedereen in dit verhaal wil meegaan om het dierenwelzijn in de slachthuizen te verbeteren.

FEBEV bezorgde in aanloop naar de laatste hoorzitting een document 'status convenant FEBEV' op 14 juni 2018. Dit document geeft een stand van alle aangegane engagementen – dat zijn er 21 – en hoever het daarmee staat. Op een twaalfal punten is er nog heel weinig vooruitgang geboekt, is er een soort van stilstand, is er dus nog veel werk. Jammer genoeg wordt er vaak verwezen naar wat men noemt de bevoegde dienst. Ik neem aan dat die bevoegde dienst uw administratie Dierenwelzijn is, minister.

Minister, hoe gaat u om met de engagementen waarvoor nog niets is gebeurd? Is er een plan opgesteld om daar werk van te maken? De nog openstaande engagementen betreffen vaak de relatie met de dienst Dierenwelzijn. Hoe komt het dat na de gevoelige versterking van deze dienst – er zijn enkele personeelsleden bij gekomen – er nog zoveel werk voor de boeg is om dit convenant verder uit te werken?

De voorzitter: Minister Weyts heeft het woord.

Minister Ben Weyts: Ik heb een overzicht gemaakt van de engagementen die de dienst Dierenwelzijn in het kader van dat convenant moet uitvoeren. U zult merken dat dit met betrekking tot de stand van zaken zeer goed meevalt.

Het eerste engagement is dat de dienst Dierenwelzijn de namen van de betrokken inspecteurs zal doorgeven aan het slachthuis zodat die mee op de lijst kunnen worden gezet van de personen die de camerabeelden kunnen bekijken. Zowel de dienst Dierenwelzijn als FEBEV zal de nodige stappen ondernemen om ervoor te zorgen dat de privacywetgeving wordt gerespecteerd.

De juridische dienst van het Departement Omgeving heeft dit getoetst aan de privacywetgeving. In de Dierenwelzijnswet moet expliciet worden bepaald dat de beelden van de bewakingscamera's kunnen worden gebruikt om vaststellingen te doen. Daarom hebben we hier verleden week, zij het in uitgesteld relais, in de commissie het ontwerp van decreet, waarin dat was vervat, goedgekeurd. We hebben daarvoor de rechtsbasis gecreëerd. Dat komt dus in orde.

Een tweede engagement: de dienst Dierenwelzijn onderzoekt de mogelijkheid om de animal welfare officer (AWO) te beschermen, vanaf het ogenblik dat hij een eventuele inbreuk meldt bij de dienst Dierenwelzijn totdat de dienst het dossier afsluit. Daarvoor hadden we een wettelijke basis nodig. Die is wel vervat in het ontwerp van decreet dat we hebben goedgekeurd. Er was wel een wettelijke basis vervat in het decreet op onverdoofd slachten, maar dat treedt pas in werking op 1 januari 2019. Om toch zo snel mogelijk van start te kunnen gaan, hebben we dat ook vervat in het ontwerp van decreet dat we in de schoot van deze commissie vorige week hebben goedgekeurd.

Het ontwerp van uitvoeringsbesluit ligt klaar. Zodra het ontwerp van decreet finaal is goedgekeurd, kunnen we overgaan tot de goedkeuring van dat besluit in de schoot van de Vlaamse Regering.

Een derde engagement: FEBEV en de dienst Dierenwelzijn werken samen toetsingscriteria uit voor de doorlichting van de slachthuizen. Dit is uiteraard gebeurd, dat hebben we hier besproken.

Een vierde engagement: de dienst Dierenwelzijn voorziet, samen met FEBEV, in periodieke opfristrainingen voor personeel dat in slachthuizen met levende dieren werkt en onderzoekt de mogelijkheid om de geldigheidsduur van het getuigschrift te koppelen aan het volgen van die opfristraining. In het ontwerpbesluit wordt een verplichte jaarlijkse opfristraining bepaald. Wordt hieraan niet voldaan, dan zal dit een weerslag hebben op de geldigheid van het getuigschrift. Ook dat is klaar.

Een vijfde engagement: de dienst Dierenwelzijn verstrekt duidelijke informatie over de bevoegdheidsverdeling, de verwachtingen ten aanzien van de operatoren en de informatiestroom. Dat past in een periodiek overleg dat we hebben opgestart met de slachthuissector. Via dit kanaal kunnen problemen en onduidelikheden worden gemeld en besproken. Daarnaast heeft de dienst Dierenwelzijn ook een rubriek, gericht op slachthuizen, toegevoegd aan de website. Hierop is intussen heel wat informatie te vinden over de juiste interpretatie van de regelgeving, zoals de vereisten voor het personeel, de standaardwerkwijzen en monitoring. We gaan permanent informatie op de website aanvullen, maar vandaag is er al een apart luikje.

Een zesde engagement: de dienst Dierenwelzijn communiceert naar landbouwers en vervoerders de criteria voor het beoordelen van de geschiktheid voor transport van dieren. Op de website van de dienst Dierenwelzijn werd ook een rubriek toegevoegd met duidelijke richtlijnen voor de beoordeling van de geschiktheid voor transport. Ook daar zijn we dus tegemoet gekomen aan de behoeften. Daarnaast werd per diersoort een laagdrempelige brochure ter beschikking gesteld waarin met foto's wordt aangegeven welke dieren op welke wijze vervoerd mogen worden. Die brochures zijn ook terug te vinden op de website van de dienst Dierenwelzijn.

Een zevende engagement: de dienst Dierenwelzijn versterkt de rol van de dierenarts met opdracht (DMO) als toezichthouder op dierenwelzijn. De DMO's zijn natuurlijk in dienst van het Federaal Agentschap voor de veiligheid van de voedselketen (FAVV), waardoor Vlaanderen niet al te veel zeggenschap over hen heeft. Zoals besproken tijdens de hoorzitting, heb ik een extern bureau een eerste analyse van de controles en een aanvullend controlesysteem laten onderzoeken. Dat resulteerde in de aanbeveling om een eigen Vlaams controlesysteem op te zetten, dat de autocontroles grotendeels in handen legt van de Animal Welfare Office (AWO) en deels de controle door DMO's behoudt. Voor de praktische uitwerking, onder andere op het vlak van de organisatiestructuur, hebben we een studieopdracht toegewezen, die volgend jaar klaar moet zijn. Dat hebben we hier onlangs nog besproken.

In afwachting van de uitwerking van een eigen Vlaams controlesysteem, heeft de dienst Dierenwelzijn de DMO's van het FAVV wel duidelijke richtlijnen bezorgd voor het uitvoeren van de controles inzake dierenwelzijn in de slachthuizen. We hebben ook specifieke opleidingen georganiseerd.

Een achtste engagement: de dienst Dierenwelzijn onderzoekt de mogelijkheid om dierenwelzijnsopleidingen voor transporteurs op te nemen binnen het pakket nascholing vakbekwaamheid. Op dit punt is de FEBEV ons voor geweest: zij hebben zelf een opleidingsverstrekker voor nascholing vakbekwaamheid gecontacteerd.

Een negende engagement gaat over het organiseren van een formeel overleg tussen de dienst Dierenwelzijn en de FEBEV. Dat werd ondertussen structureel en met een vaste periodiciteit opgestart.

Dat zijn de punten uit het convenant waarvoor een actie van de dienst Dierenwelzijn vereist is. We hebben dus niet stilgezeten, integendeel: al wat op dit moment uitgevoerd kon worden – gelet op de soms afwezige decretale basis – werd ook uitgevoerd. Voor het overige wacht ik op de finale goedkeuring van het ontwerp van decreet. Dan kunnen we de volgende stap zetten, namelijk het maken van uitvoeringsbesluiten.

De voorzitter: De heer Dochy heeft het woord.

Bart Dochy (CD&V): Dank u, minister. Ik heb natuurlijk begrip voor die zaken waarvoor de decretale basis nog in ontwerp is en die nog niet volledig door het parlement gegaan zijn. Toch zijn er een aantal punten, waarvan u zegt dat er reeds rond gewerkt is, terwijl de FEBEV dat in haar nota in vraag stelt. U zegt dat er een brochure gemaakt is over de criteria, ophaling, transport, aflevering enzovoort, terwijl de FEBEV zegt dat dat nog niet gebeurd is.

Wat opleiding en training betreft, zegt u dat de verplichting in een besluit te gieten is. Langs de andere kant kan de inhoud van die training en die opleiding in principe al uitgewerkt worden. Ik voel in die nota aan dat de sector voor een stuk op zijn honger blijft zitten en dat er op zijn minst een communicatieprobleem is. Dus ook al is het decreet nog niet gemaakt en zijn de uitvoeringsbesluiten nog niet volledig goedgekeurd, dan nog zou het goed zijn om in het kader van een convenant samen rond tafel te zitten en te luisteren naar de insteek van de sector, om te komen tot een goed systeem. De ervaring zit natuurlijk niet alleen bij de dienst Dierenwelzijn, maar zit ook op de werkvloer, bij de mensen van de slachthuizen.

Ik denk dus dat er, als ik dat mag zeggen, hier een klein probleem is op het vlak van overleg tussen de sector en de administratie Dierenwelzijn. Ik wil oproepen om in elk geval open en transparant met de sector te communiceren om de elementen van het convenant dan ook verder uit te voeren. We moeten namelijk echt gebruik maken van de goede wil die er is bij de slachthuissector om er iets beter van te maken en te voorkomen wat er in het verleden is gebeurd.

De voorzitter: De heer Caron heeft het woord.

Bart Caron (Groen): Ik wou ongeveer dezelfde vraag stellen als collega Dochy, maar heb ze niet ingediend. Ik sluit me dus graag aan bij zijn vraag. Er is een belangrijke stap vooruit gezet naar aanleiding van incidenten. Voor slachthuizen die in het onderzoek betrokken zijn, de slachthuizen die zichzelf aangemeld hebben, is er een individuele rapportage die voor hen bijzonder nuttig zal zijn. Daar twijfel ik niet aan. We moeten dit soort zaken natuurlijk generaliseren. De regels en de afspraken moeten voor iedereen gelden, niet alleen voor dezen die deelgenomen hebben. Ik merk een zekere spanning, die collega Dochy ook

voorzichtig aanbrengt: er is een convenant waarover de sector in rode inkt schrijft dat het vooral u en uw diensten zijn die achterop hinken, minister.

We hebben het vorige week hier ook behandeld in de commissie. De decretale basis ontbreekt soms nog en daar heb ik ook begrip voor. Toch zou ik willen vragen om die goede wil en het engagement die de FEBEV zelf toont, ter harte te nemen en om maximaal samen te werken. We kunnen de problemen niet alleen oplossen met een leger nieuwe inspecteurs, bij wijze van spreken, maar ook met een goede samenwerking tussen de sector, zijn sectororganisatie en de overheid, meer bepaald uw diensten, minister. Ik heb de indruk dat er een zekere spanning leeft, die we beter zo snel mogelijk wegwerken om de problemen die er waren ten gronde op te lossen.

De voorzitter: De heer Sanctorum-Vandevoorde heeft het woord.

Hermes Sanctorum-Vandevoorde (Onafhankelijke): Bij de slachthuisfederatie is er al een tijdje een knipperlicht dat af en toe brandt, waarmee ze willen zeggen dat het voor hen ook niet altijd even duidelijk hoe ver die punten nu staan. Ik heb al hun bezorgdheden eens opgelijst.

Inderdaad, er zijn een aantal zaken die nu decretaal verankerd zijn en die via de uitvoeringsbesluiten verder geregeld zullen worden. Ik weet dat er bij de slachthuisfederatie ook vragen worden gesteld bij de toekomst van het DMO-systeem.

U hebt zelf verwezen naar de studies. Er is een studie gebeurd en er is een studie die begin volgend jaar zal opgeleverd zijn over wat het nu precies zal worden. In tussentijd weten we dat er nogal wat problemen zijn met de DMO's, dat hun taak nog altijd erg geënt is op het aspect van volksgezondheid en dat dierenwelzijn nog altijd wat lager staat in de prioriteiten. In uw antwoord daarnet verwees u naar richtlijnen die zouden uitgevaardigd zijn ten aanzien van de DMO's. Kunt u daar iets meer over zeggen? Krijgen die DMO's via het FAVV dan toch de vraag om zich expliciet met dierenwelzijn bezig te houden?

Tinne Rombouts (CD&V): We hebben al een boeiende hoorzitting en gedachtewisseling gehad, ook over de opvolging van de gebeurtenissen. Iedereen is het erover eens dat er een ongelooflijke beweging in het hele gebeuren zit en dat alle antennes zeer alert zijn om te kijken op welke manier iedereen een bijdrage kan leveren voor een nog beter dierenwelzijn in een sector waar dat niet evident is. Iedereen staat heel duidelijk op scherp om het onderste uit de kan te halen. Niet enkel nu maar ook in de loop van het afsluiten van het convenant en de weg die in tussentijd afgelegd is met het resultaat dat er nu ligt, ben ik bezorgd om de signalen die ik krijg ten aanzien van onder andere de dienst Dierenwelzijn. In het overzicht dat wij hebben gekregen, staat heel duidelijk aangegeven hoe het vanuit de sector wordt ervaren. U zegt dat er een aantal dingen bezig zijn. Daar is wel overleg over, maar er wordt een duidelijke categorisering opgegeven en rond heel wat punten is er nog geen terugkoppeling ontvangen. Zo staat het effectief weergegeven. Omgekeerd is er ook nog geen terugkoppeling gebeurd. Het is heel duidelijk dat het nog niet is afgerond en dat de timing van waar men hoopte te staan, niet is gehaald. Natuurlijk willen we de vooral positieve vibe kunnen behouden. Daarom is het belangrijk dat iedereen op diezelfde snelheid kan blijven.

Minister, u haalt aan dat er een aantal decretale zaken nodig waren. Specifiek rond het organiseren van vorming, is het cruciaal dat men permanent de kans heeft om een goede vorming of eventueel een opfrissing daarvan te krijgen. Ik ga ervan uit dat we geen decretale basis nodig hebben om een vorming te kunnen organiseren, want we hebben reeds een verleden en de mensen werken vandaag reeds. Ik moet vaststellen dat die opfrissing nog niet georganiseerd is.

Ik heb begrepen dat er ondertussen wel een aantal data zijn vastgelegd. Ik denk dat het belangrijk is dat we die snelheid erin kunnen houden.

Minister, om alle zaken correct en goed uit elkaar te kunnen houden, wil ik u concreet vragen of u de mogelijkheid hebt om ons eens een overzicht te geven waarin u per engagement duidelijk aangeeft welke decretale basis en welk effectief uitvoeringsbesluit u nodig had. Een decretale basis is ook maar een basis, en dan is men nog niet effectief aan de uitvoering bezig. De uitvoeringsbesluiten zijn dus ook zeer belangrijk. Kunt u ons een overzicht bezorgen waarbij u per engagement de decretale basis en de uitvoeringsbesluiten geeft of wanneer u die verwacht?

De voorzitter: Minister Weyts heeft het woord.

Minister Ben Weyts: Ik heb ten aanzien van alle engagementen die de dienst Dierenwelzijn betroffen, een stand van zaken gegeven. U maakt gewag van andere bronnen die iets anders zouden zeggen. Men zou denken dat het een kwestie van geloof is, maar ik ben in tussentijd nog eens gaan kijken op de website of daar alles nog goed op staat. Wel, het is geen kwestie van geloof, het is een kwestie van feiten. De fiches waarnaar ik verwijs, vindt u als u gewoon de stapjes volgt op de website van de dienst Dierenwelzijn. U vindt daar de fiches zowel inzake transport als inzake andere elementen terug. Dat is oké.

Wat betreft het rond de tafel zitten: er is structureel overleg, heb ik u gezegd. Ook het besluit waarover sprake is, is al voorgelegd aan de sector. Als dat niet straf werken is? Nog voor er een rechtsbasis is, is al een ontwerp van besluit klaar dat al is doorgenomen met de sector. Dat is sneller dan snel. Normaal gezien moet je eerst wachten. Maar dat is wel de 'sequens' der gebeurtenissen. Ik zal natuurlijk eerst naar de Vlaamse Regering gaan met die ontwerpbesluiten, als het niet geeft, voor ik daarmee naar hier kan komen. Niettegenstaande dat, is er met de sector al wel overlegd en is een en ander voorgelegd. Dat zit wel op schema. Ik denk dat ik zit op onze maximaal mogelijke tijdsinbeslagname, en wat betreft de 'sequens' zitten we oké.

Het is altijd zo geweest dat er richtlijnen zijn meegegeven aan de DMO's. Zij hebben richtlijnen meegekregen. Die zijn nu nog eens hernieuwd. Zij werken in loonverband voor het FAVV. Via een protocol dat wij hebben afgesloten met het FAVV, krijgen zij additionele taken op het vlak van dierenwelzijn. Dat systeem blijkt imperfect te zijn. Dat is het resultaat van de studie. We waren het er trouwens met zijn allen over eens dat dat in de feiten een imperfect systeem is. Daarom moeten we overgaan naar een eigen Vlaams systeem. Maar in afwachting daarvan hebben we wel de richtlijnen ten aanzien van de DMO's heel specifiek voor dierenwelzijn geactualiseerd en zijn er ook opleidingen op dat vlak, zodat men in slachthuizen specifiek oog kan hebben voor de aspecten van dierenwelzijn, naast de job ten aanzien van de volksgezondheid.

De voorzitter: De heer Dochy heeft het woord.

Bart Dochy (CD&V): Minister, ik dank u voor uw uitgebreid antwoord. Mijn oproep is om goed samen te werken met de sector, om overleg te plegen en ervoor te zorgen dat de mensen die nu mee zijn, mee blijven. Misschien is het ook mogelijk om dat op een positieve manier te communiceren. Misschien hebt u ooit op een zondag eens tijd om daar iets positiefs over te zeggen. Het zou niet slecht zijn om ook dat aspect eens in een positief daglicht te stellen. U zegt zelf dat er in het kader van het convenant vooruitgang is geboekt en dat er goed wordt samengewerkt tussen de slachthuissector en uw diensten.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Bruno Tobback aan Bart Tommelein, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Begroting, Financiën en Energie, over de nieuwe Europese doelstellingen inzake groene energie – 2252 (2017-2018)

VRAAG OM UITLEG van Robrecht Bothuyne aan Bart Tommelein, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Begroting, Financiën en Energie, over het energie- en klimaatplan 2021-2030 – 2328 (2017-2018)

Voorzitter: mevrouw Tinne Rombouts

De voorzitter: De heer Tobback heeft het woord.

Bruno Tobback (sp.a): Minister, het is een saga die intussen alweer een aantal weken loopt. De vraag is ook al wat langer geleden ingediend naar aanleiding van de onderhandelingsprocedure tussen de Europese Raad en het Europees Parlement van een aantal weken geleden.

Vorige week was er een bijeenkomst van het Comité van Permanente Vertegenwoordigers (COREPER) maar ten gronde heeft dat weinig verandering gebracht, in die zin dat Vlaanderen blijkbaar lijdt aan een eigenaardige vorm van schizofrenie. Aan de ene kant financieren we 'cutting edge'-onderzoek naar hernieuwbare energie en alle technologie die daarbij hoort op het vlak van netwerken, opslag enzovoort en met bijzonder veel succes trouwens als we kijken naar het niveau dat wordt gehaald bij instellingen zoals imec, EnergyVille – u laat zich daar trouwens graag zien, ik ook overigens, dus dat is geen verwijt –, maar aan de andere kant gedragen we ons in Europese onderhandelingen en beleidsdaden in vele gevallen als een soort blok aan het been van onze buurlanden wanneer het erop aankomt om de lat voor de toepassing van de nieuwe technologieën, van die spitstechnologieën hoog te leggen. En zelfs wanneer het niet zou zijn dat de nieuwe technologieën de klimaatopwarming zouden tegengaan en de luchtkwaliteit zouden verbeteren, dan nog zou het eigenaardig zijn. Een beetje alsof de Brazilianen zouden voorstellen om het WK voetbal niet meer te laten doorgaan, al hoop ik dat ik die woorden mag terugnemen na vrijdag.

Het is niet alleen schizofreen, minister, het is ook nog eens onzinnig. Intussen is immers gebleken, zowel na die onderhandelingsprocedure als na de Europese Raad, dat België en Vlaanderen toch te klein zijn om dit echt tegen te houden, zelfs wanneer we samenspannen met een aantal andere Europese achterblijvers. Als dat wel zou lukken, zou het voor het eerst in de geschiedenis zijn dat een hele koers zou wachten op het volk dat in de bezemwagen zit. Want dat is blijkbaar waar de Vlaamse Regering op rekent wanneer zij probeert om het optrekken van de doelstellingen inzake hernieuwbare energie-efficiëntie te blokkeren op Europees niveau.

Behalve dat we ons door die futiele poging nogal ongeloofwaardig hebben getoond tegenover onze buurlanden en een aantal potentiële investeerders in toekomstgerichte industrie in dit land, is het resultaat nul, want de Europese doelstellingen zijn wel degelijk opgetrokken naar 32 procent groene energie tegen 2030 en voor energie-efficiëntie zelfs naar 32,5 procent.

Ik denk dat het dan ook tijd wordt om een aantal vragen te beantwoorden, minister.

Bestaat er binnen de Vlaamse Regering, nadat die lat is opgetrokken, eensgezindheid over de noodzaak om die Europese doelstellingen te halen? Die bestond in elk geval niet op voorhand bij het vastleggen daarvan. Acht u ze zelf haalbaar?

De minister-president klaagde naar aanleiding van die Europese Raad aan dat er voor Vlaanderen en voor België geen 'impact assessment' zou zijn gemaakt door de Europese Commissie. Ik heb het eens opgezocht en in een land als Nederland is die eigen 'impact assessment' wel degelijk gemaakt door het Planbureau, zowel wat de economische impact als wat de financiële impact op gezinnen betreft. Wat heeft ons tegengehouden om zelf dat soort studies te laten maken? Dit is toch een land waar de middelen en het verstand daarvoor meer dan aanwezig zouden moeten zijn.

Vreest u niet dat we door deze houding waarbij we ons bij de steenkoollanden hebben gevoegd, zowel ten aanzien van onze buurlanden voor toekomstige onderhandelingen als ten aanzien van potentiële investeerders de indruk geven een land te zijn waar men daar zelf niet in gelooft? We geven de indruk dat men beter elders kan gaan waar men ook echt achter die nieuwe technologieën staat en waar men echt bereid is daarin te geloven en die stappen te zetten. Daardoor komen een aantal investeringen die u zelf doet, zoals in EnergyVille, voornamelijk anderen ten goede en creëren zij geen extra jobs en groei in België of Vlaanderen.

De voorzitter: De heer Bothuyne heeft het woord.

Robrecht Bothuyne (CD&V): Ik heb een iets minder defaitistische insteek dan de heer Tobback in deze vraag.

We hebben een aantal doelstellingen, te beginnen met het akkoord van Parijs dat we willen uitvoeren. We hebben daarover in het parlement een resolutie goedgekeurd die u veelvuldig gebruikt als leidraad voor een aantal beleidskeuzes, waarvoor dank. We hebben intussen ook een interparlementair klimaatoverleg opgestart waarbij heel duidelijk is bepaald dat wij nood hebben aan een ambitieus energiebeleid gelet op de noodzakelijke omslag naar hernieuwbare energie en rekening houdend met de federaal besliste kernuitstap. De verschillende parlementaire assemblees vragen ook uitdrukkelijk om betrokken te worden bij de opmaak van het energie- en klimaatplan 2030 dat ons land moet bezorgen aan de Europese Unie in de loop van de komende maanden.

Tegelijk zijn er een aantal beslissingen genomen op Europees niveau en heeft de Sociaal-Economische Raad van Vlaanderen (SERV) een stevig advies afgeleverd, 'Brede blik op energie- en klimaatdoelen 2020' waarbij aan de Vlaamse Regering wordt gevraagd om via overleg een draagvlak te creëren voor een bijdrage van Vlaanderen aan het Nationaal Energie-Klimaatplan 2021-2030. De SERV vraagt ook heel uitdrukkelijk om een geïntegreerd plan waarbij een systeemaanpak voorop staat, gebaseerd dus op de plannen van zowel de gewestelijke als de federale overheid.

Minister, wat is uw reactie op het advies van de SERV over de energie- en klimaatdoelen 2030? Zult u die systeemaanpak incorporeren in het klimaat- en energiebeleidsplan dat u aan het opmaken bent?

Intussen zijn op Europees niveau een aantal knopen doorgesneden met een verhoogde doelstelling voor hernieuwbare energie. Wat is de impact van die grotere doelstelling op de Vlaamse bijdrage aan deze globaal te realiseren Europese doelstellingen?

Tegelijkertijd is beslist om de doelstellingen inzake energie-efficiëntie op te trekken van 30 naar 32,5 procent. Welke instrumenten ziet u heel concreet om die hogere doelstellingen hier in Vlaanderen waar te maken? Hoe ver staat u met de opmaak van dat energie- en klimaatplan 2030? De afspraak was immers om tegen deze zomer de Vlaamse bijdrage daartoe klaar te hebben.

Hoe zal de integratie van de plannen van de gewesten en van de federale overheid tot één plan worden aangepakt?

Hoe zullen dit parlement en het interparlementaire klimaatoverleg worden betrokken bij de opmaak van het Nationaal Energie-Klimaatplan?

Welke maatregelen worden genomen om het gebruik van fossiele brandstoffen uit te faseren?

De voorzitter: Minister Tommelein heeft het woord.

Minister Bart Tommelein: Mijnheer Tobback, u weet dat ik mij elke dag inspan, zodra de zon begint te schijnen tot de zon ondergaat, om de energietransitie uit te dragen. En zelfs als de zon ondergaat, doe ik daar nog mee verder. Daarbij pleit ik zowel voor doorgedreven investeringen in energie-efficiëntie, wat nog altijd het belangrijkste is, als voor meer productie van energie uit hernieuwbare bronnen. We hebben daarvoor tijdens de voorbije twee jaren ook actieplannen opgesteld die zijn goedgekeurd door de Vlaamse Regering en die volop in uitvoering zijn. Overal waar ik kom, pleit ik voor meer inzet van zon, wind, geothermie en groene warmte. En we zien dat ook in de cijfers: al twee jaar op rij doen we het voor zon en wind beter dan in de plannen werd vooropgesteld. Voor een aantal criticasters en pessimisten onder ons: in 2016 zijn de doelstellingen inzake zon en wind overschreden. In 2017 zien we hetzelfde scenario. Dat betekent dat het dus wel degelijk kan.

Wij kunnen nog meer doen om burgers mee te laten genieten van dit systeem. Wanneer het gaat over energie-efficiëntie en energieproductie wordt er veel gepraat over de kost maar nooit over het rendement. Groene energie heeft ook een meerwaarde en zorgt voor meer groene jobs.

De Europese 32 procentdoelstelling zal worden ingevuld door de bijdragen vanuit de lidstaten. Belangrijk is dus dat de 32 procentdoelstelling op Europees niveau een Europese doelstelling betreft die collectief door de lidstaten moet worden gerealiseerd. De lidstaten bepalen zelf in hun nationale energie- en klimaatplannen de nationale bijdrage die zij zullen leveren. Als de optelsom van de nationale bijdragen niet zou leiden tot de realisatie van de Europese 32 procentdoelstelling, kan de Europese Commissie aanbevelingen geven om hun doelstellingen te verhogen. De Europese Commissie kan echter niet zomaar een lidstaat juridisch verplichten om bepaalde hogere 2030-doelstellingen aan te nemen. Ik weet dat daar wat twijfel en discussie over bestaat.

Ik ben ervan overtuigd dat de doelstelling van 32 procent door alle lidstaten samen kan worden gehaald. En vanuit Vlaanderen zullen we op een ambitieuze, doordachte en financieel verantwoorde manier ons steentje bijdragen.

In de Europese governanceverordening die vorige week is aangenomen, wordt een formule opgenomen waarop de Europese Commissie zich kan baseren om voor de lidstaten te berekenen wat hun bijdrage zou kunnen zijn. Het resultaat van deze berekening heeft enkel een indicatieve waarde. In deze formule wordt ook rekening gehouden met het kostenefficiënte potentieel van de lidstaten. De Europese Commissie kent de contouren van het potentieel voor hernieuwbare energie in België en in Vlaanderen, bijvoorbeeld de densiteit van de bevolking.

Mijnheer Tobback, de opmaak van het energieplan zit inderdaad in een eindfase. Als het is goedgekeurd, wordt dit geïntegreerd in het nationaal energie- en klimaatplan. Dit ontwerpplan moet tegen eind dit jaar worden voorgelegd aan de Europese Commissie. De Commissie zal deze plannen evalueren en controleren of de bijdragen van de lidstaten voldoende zijn om de vooropgestelde 32 procent te bereiken. Indien bijstellingen nodig zijn, zal dit door de Commissie worden

aangegeven, en tegen eind volgend jaar, eind 2019 dus, moeten dan eventueel bijgestuurde plannen worden ingediend, als we dat wensen.

Het is in het kader van deze klimaat- en energieplannen dat de Belgische bijdrage en de impact van het voorgestelde scenario zullen worden onderzocht. Daarbij kunnen we een beroep doen op eerdere studies en op bijkomende simulaties met modellen die door het Planbureau werden opgesteld. In de gezamenlijke Nationale Klimaatcommissie-ENOVER (Energieoverleg) werkgroep prognoses onder voorzitterschap van het Planbureau, zullen de komende maanden verdere analyses worden uitgevoerd. U vroeg: kunnen we dat niet zelf? Ja, we zijn daarmee bezig. Onder het voorzitterschap van het Planbureau zijn we daarmee bezig.

Mijnheer Bothuyne, het SERV-advies 'Brede blik op energie- en klimaatdoelen 2030' is zeer welkom en omvat verschillende waardevolle elementen, waarvan ik er een aantal wil aanstippen.

De door de SERV geïdentificeerde nood aan een sterkere integratie tussen het energie- en klimaatbeleid en het beleid inzake economie, ondernemen en innovatie is een element dat ik volledig kan onderschrijven, en waarvoor op het terrein reeds inspanningen worden geleverd, onder andere in het kader van de energiebeleidsovereenkomsten en de speerpuntcluster Flux50. De energie-administratie is ook betrokken bij een verkennende studie ter voorbereiding van de ontwikkeling van een industriële low carbon roadmap voor Vlaanderen.

De SERV vraagt om het overleg op te starten over de Vlaamse bijdrage aan het nationaal energie- en klimaatplan 2021-2030. De voorbije jaren is er hierover in het kader van het traject Stroomversnelling uiteraard al een uitgebreid voorbereidingstraject geweest waarbij heel wat stakeholders, waaronder de SERV, werden betrokken. Nu wordt een verder consultatietraject besproken.

De Europese planningsverplichtingen gelden voor de lidstaat België. In samenwerking tussen de gewesten en de federale overheid zal er dus een geïntegreerd Belgisch nationaal energie- en klimaatplan 2021-2030 worden opgemaakt. Het uitgewerkte interfederaal Energiepact zet als ambitienota de grote lijnen uit voor de noodzakelijke energietransitie en vormt als dusdanig een belangrijk beleidskader. Onder andere omtrent de defossilisering van de verwarming van onze gebouwen zijn in het energiepact verschillende acties opgenomen.

Eerst en vooral zal er een plan worden uitgewerkt voor de ontwikkeling van alle hernieuwbare-energie technologieën, rekening houdend met het type warmtedrager. Er zal ook een afbouwtraject voor installatie op mazout en fossiel gas worden opgestart. De ombouw van centrale verwarming op basis van fossiele brandstoffen naar hernieuwbare alternatieven en warmtenetten zal worden gestimuleerd. Er zal een kosten-batenanalyse worden opgesteld om te bepalen welke koude- en/of warmteproductie het meest aangewezen is, rekening houdend met verschillende mogelijkheden die allemaal koolstofarm zijn.

De politieke bespreking van het Energieplan 2030 is reeds lopende. Het onderdeel energie werd al een eerste maal besproken door de Vlaamse Regering. U zult zich herinneren dat de minister-president enkele keren heeft verklaard dat ik voor 1 juli voorstellen moest doen aan de regering. Mijn voorstel ligt al op tafel. De doelstellingen die bottom-up zijn berekend door mijn administratie, zijn volgens mijn inschatting realistisch. Bijvoorbeeld tegen 2030 zouden we 6,7 gigawatt zon moeten kunnen halen. Ik zeg dat speciaal als het gaat over de zon, want de berekeningen van VITO over het aantal geschikte daken voor zonne-energie in Vlaanderen zijn heel duidelijk. Er is nog heel wat onbenut. In Limburg heeft 6,6 procent van de geschikte daken vandaag PV-installaties. Dat betekent dat meer dan 93 procent van de daken nog altijd onbenut is. Het aandeel van West-Vlaanderen in de geschikte daken is 3,8 procent. Dat betekent dat daar nog

meer dan 96 procent onbenut is. Als alle provincies, West-Vlaanderen, Oost-Vlaanderen, Vlaams-Brabant, mijnheer Tobback, en Antwerpen hetzelfde zouden doen als Limburg, werd er berekend dat we de doelstellingen 2020 al zouden hebben behaald.

Mensen die dus twijfelen over zonne-energie en over het nut ervan: vandaag hebben we de duidelijke boodschap gekregen dat zonne-energie op dit moment boomt in capaciteit. We moeten er wel een klein detail bij vertellen, namelijk dat er misschien wat stof ligt op de zonnepanelen omdat het niet genoeg regent. Dat neemt niet weg dat we vandaag records neerzetten. Zon en wind samen zorgen ervoor dat we voldoende produceren. Als we dat kunnen aanvullen met flexibele installaties, dan bewijst dat eens te meer dat het wel degelijk kan.

Wat betreft energie-efficiëntie zal een doorgedreven renovatie aan de orde zijn zonder dat de gezinnen hier financieel op inboeten. Ook bedrijven en de industrie zullen hun bijdrage moeten leveren, maar de doelstellingen moeten redelijk zijn zodat er ook nog economische groei mogelijk is.

Dit energieplan zal de Vlaamse bijdrage tot de Europese doelstellingen inzake energie-efficiëntie en hernieuwbare energie vastleggen en beschrijven. Een goede waarnemer merkt dat ik er inzake hernieuwbare energie geen enkele twijfel over laat bestaan: ik geloof daar volop in. Ik heb wel nog een aantal bedenkingen over energie-efficiëntie. Het moet realistisch blijven en we moeten zorgen dat de bedrijven nog kunnen groeien in Vlaanderen, anders maken we het onszelf wel heel moeilijk. Ik hoop dat de Vlaamse Regering snel tot een beslissing kan komen.

Om een concreet ontwerp van Belgisch nationaal energie- en klimaatplan 2021-2030 uit te werken dat tegen eind 2018 aan de Europese Commissie zal worden bezorgd, is door ENOVER en de Nationale Klimaatcommissie overeengekomen dat de verschillende Belgische entiteiten tegen uiterlijk 15 juli 2018 – dat is volgende week – hun energie- en klimaatbeleidsplannen finaliseren. Voor alle duidelijkheid: dat is de dag waarop België waarschijnlijk de finale zal spelen.

Op basis van deze insteken zal een interfederale ambtelijke werkgroep met leden van zowel de energie- als klimaatfilier vervolgens een geïntegreerd Belgisch plan opmaken. In het najaar wordt deze ontwerpversie voorgelegd aan ENOVER en de Nationale Klimaatcommissie. Na goedkeuring wordt het ontwerp van Belgisch nationaal energie- en klimaatplan vervolgens eind 2018 aan de Europese Commissie genotificeerd.

Aangezien momenteel het overleg nog binnen de regering wordt gevoerd, is het Vlaams Parlement of het interparlementair klimaatoverleg nog niet betrokken. U weet ook dat de governance-verordening heeft gepland om in twee stappen te komen tot een eerste geïntegreerd nationaal energie- en klimaatplan. Het plan dat eind dit jaar aan de Europese Commissie zal worden bezorgd, is dus een eerste draft.

Ik zal advies vragen aan de Sociaal-Economische Raad van Vlaanderen (SERV) en de Milieu- en Natuurraad van Vlaanderen (Mineraad) als het Vlaamse plan door de Vlaamse Regering is goedgekeurd. Ook de Europese Commissie zal aanbevelingen geven in de eerste helft van 2019, waarna een iteratief proces is gepland om tot definitieve plannen te komen. Het is in diezelfde periode dat een consultatie van de parlementen me ideaal lijkt. Op die manier kunnen alle adviezen en suggesties op de ontwerpplannen simultaan en afgestemd worden verwerkt.

Maar ik zit, net zoals het Belgische elftal, met mijn werkzaamheden alvast op schema om 15 juli te halen.

De voorzitter: De heer Tobback heeft het woord.

Bruno Tobback (sp.a): Minister, een ander antwoord zou me hebben verbaasd, maar op zich hebben we daar op deze manier natuurlijk niet veel aan. Het is niet defaitistisch, zoals collega Bothuyne zegt. Ik wil helemaal niet defaitistisch zijn, ik wil geloven... Om te beginnen, minister, geloof ik 200 procent dat u vanaf het begin van de dag tot het eind van de dag bezig bent met te proberen de zon te laten schijnen en wind te maken. Dat ga ik geen seconde betwisten.

Ik kan alleen maar vaststellen dat als puntje bij paaltje komt, u dat doet in het parlement, dat u dat doet bij het presenteren van zon- en windplannen en bij het geven van interviews, maar als het erom gaat met de Vlaamse Regering stelling en standpunten in te nemen, boter bij de vis te leveren, de kaarten op tafel te leggen en niet alleen maar te zeggen dat we dat gaan proberen, maar ook dat u het echt gelooft en dat u zich gaat engageren, dan is het antwoord 'neen', want dan doet u het niet. Zowel bij intern Belgisch overleg als bij Europese onderhandelingen staat u met alle voeten tegelijk op de rem, bent u het blok aan het been, wilt u niet dat de doelstellingen omhoog gaan. U zegt hier dat u ze gaat halen, maar u zegt tegen Europa: we willen ze niet. U zegt hier dat u erin gelooft, maar u bent niet bereid er uw handtekening onder te zetten. U geeft er wel verklaringen over, maar u wilt geen engagementen.

Daarvoor bestaan heel veel lelijke woorden, maar ik ga die niet gebruiken. Alleen, collega Bothuyne, het is wel heel erg moeilijk om bij dit soort tegenstellingen tussen de grote verklaringen en de daden die zouden kunnen leiden tot een engagement, niet een beetje moedeloos en twijfelend te worden. Als je ziet hoe ongelooflijk veel vragen er worden gesteld bij die hele mooie woorden, minister, die u elke keer weer opnieuw op tafel legt, maar die u nooit ondersteunt met concrete engagementen ...

Er zullen groene jobs komen, als we ze tenminste willen, als we ons tenminste als een geloofwaardige locatie presenteren voor het aanbieden van die groene jobs, als we de investeringen in energie-efficiëntie ook echt willen doen en pushen, als we daar eisen voor op tafel willen leggen en regels voor maken. In het andere geval zullen ze wel ergens anders gebeuren.

Minister, u maakt mij nogal ongerust als u daarnet zegt dat we toch moeten opletten dat de doelstellingen die we hebben, geen rem op de groei zouden zijn, zeker als het gaat over energie-efficiëntie. We zijn het er toch allemaal over eens dat als we proberen te investeren en te pushen in groei in niet-efficiënte bedrijven en sectoren, dat we waanzinnig dom bezig zijn, laat staan zelfs maar door ze proberen in stand te houden. Dat is zelfs niet kortzichtig, dat is proberen achteruit te kijken wat u in de praktijk doet.

Minister, ofwel wilt u klaar en duidelijk zeggen: daar gaan we naartoe, dat zijn onze ambities, dat zijn onze engagementen en daar willen we echt onze handtekening onder zetten, en daar gaan we ons voor smijten, niet alleen in woorden en in winst maken, maar ook in daden, in bouwen en de schop in de grond steken, ofwel is het allemaal een beetje om te lachen. Daar kun je even mee wegkomen, maar dat kun je geen jaren aan een stuk blijven doen. Die dubbelzinnigheid tussen wat er gebeurt voor de camera's en wat er gebeurt op onderhandelings tafels, die is toch echt niet houdbaar. Ik hoop dat u dat toch begrijpt, dat dat soort dingen naar boven zullen blijven komen.

Ik ben blij dat collega Bothuyne de vraag heeft gesteld over het nationaal energie- en klimaatplan. In de resolutie die we allemaal samen hebben goedgekeurd, is er ook gevraagd vanuit de verschillende parlementen, dus ook dit, om bij de opmaak ervan al betrokken te zijn vanuit het parlement, niet om het achteraf gepresenteerd te krijgen zoals de Europese Commissie het zal gepresenteerd

krijgen, maar om vanaf dag één betrokken te zijn bij de opmaak. Collega Schiltz, ik zie u knikken, dat siert u.

Minister, wat u hier voorstelt als procedure, is: we gaan het in de regering achter gesloten deuren bespreken, want daar kunnen we de tegenstellingen die er bestaan in de regering, toedekken. Als het af is, als we al de puzzels hebben gelegd, als we iedereen zijn gezicht hebben laten redden, dan mag het parlement, ongeveer een week voor het naar de Europese Commissie gaat, het ook nog eens zien. Dan hoeven we onze tegenstellingen niet te verstoppen. Dat u die niet kunt blijven verstoppen achter mooie verklaringen, minister, dat is wel duidelijk. Dan zijn we er ineens ook vanaf.

Ik wil dan ook de vraag van collega Bothuyne ondersteunen, en van alle collega's die de resolutie hebben gestemd: kom daar nu mee naar hier en naar de verschillende parlementen. U hebt een voorbeeld gegeven van wat mogelijk is. Waarom krijgen we niet het volledige pakket van wat er op tafel ligt, van wat er zou kunnen in het kader van het Vlaamse engagement en de Vlaamse bijdragen tot een klimaat- en energieplan? Waarom komt dat hier niet allemaal in het parlement aan bod? Het zou een zeer boeiende discussie kunnen zijn. Als die gezamenlijke opmaak toch al bij de regering ligt, laat ons dat dan doen. Als u echt de daad bij het woord wilt voegen, denk ik dat u meer steun zou kunnen vinden in dit parlement dan in sommige delen van uw regering als ik zie hoe het er in de afgelopen maanden aan toegaat op dit domein. Het is dus een aanbod om u te helpen.

U zegt: 'Ik denk dat het kan.' Wel, ik denk dat ook. Ik denk zelfs dat we er alle belang bij hebben. Laat ons dit dus alstublieft samen aanpakken. Maar dan wel in het kader van concrete engagementen en niet van verklaringen hier en vervolgens steenkoolland spelen aan de onderhandelingstafel op Europees niveau – want dat is wat u daadwerkelijk hebt gedaan. Onze beste bondgenoten in dit land in deze discussie zijn de Polen en de Hongaren, terwijl alle ons omliggende landen al lang hebben gekozen voor de stap vooruit en ons opnieuw dreigen achter te laten als we niet opletten.

Vlaanderen heeft er toch geen enkel belang bij om in de bezemwagen te stappen wanneer het gaat over de doelstellingen inzake hernieuwbare energie, inzake energie-efficiëntie. Als we niet vooruitlopen, dan bollen we achteruit op die berg, minister. En ik kan me echt niet voorstellen dat u dat écht zou willen.

De voorzitter: De heer Bothuyne heeft het woord.

Robrecht Bothuyne (CD&V): Minister, ik dank u voor uw antwoord. Ik zal ingaan op een aantal elementen. Ik moet collega Dochy bijtreden, die u wilde corrigeren. We zullen op 15 juli uiteraard niet zomaar de finale spelen, we zullen ze ook effectief winnen. En dat is ook hetgeen we van u verwachten, als het gaat over het energiebeleid. En dat het kan, bewijzen inderdaad ook andere landen. Duitsland heeft dit jaar voor het eerst meer dan 40 procent hernieuwbare elektriciteitsproductie. Vorig jaar was dat tijdens dezelfde periode ongeveer 37 procent. Ook daar worden dus stappen vooruitgezet. En we kunnen zeker niet achterblijven.

Ik ben blij dat u zegt dat u uw huiswerk klaar hebt. Het is ook belangrijk dat deze regering tegen 15 juli effectief landt met de bijdrage in ontwerp voor het nationaal energie- en klimaatplan. Vlaanderen moet ook binnen de Belgische context een koploper zijn in dit debat, zowel qua timing als qua inhoud.

U zegt dat u wat betreft zonne-energie rekent op 6,7 gigawatt tegen 2030. Kunt u ook een indicatie geven wat betreft windenergie, bijvoorbeeld ook biomassa – op dit moment is biomassa immers nog altijd een bijzonder belangrijk onderdeel

van onze hernieuwbare energiemix – en eventuele andere bronnen van hernieuwbare energie die u plaatst in de energiemix om de doelstellingen te bereiken tegen 2030?

Ik volg u volledig wanneer u het in verband met energie-efficiëntie hebt over een grootschalige renovatie, maar dan zonder kosten voor de gezinnen. Het lijkt mij belangrijk om op het vlak van energie-efficiëntie niet alleen doelstellingen af te spreken, maar ook tussentijdse heel concrete doelstellingen af te spreken. Minister, bent u bereid om zulke tussentijdse doelstellingen te formuleren? Hebt u daarin voorzien in uw plan?

Naast doelstellingen zijn er ook concrete maatregelen nodig. Renovatie is uiteraard bijzonder belangrijk. Industrie en kmo's zijn ook bijzonder belangrijk. Uiteraard willen we economische groei verder ondersteunen. Maar ook hier zullen we op het vlak van energie-efficiëntie stappen vooruit moeten zetten. Zult u bijvoorbeeld de doelstellingen in het kader van de energiebeleidsovereenkomsten verder aanscherpen door meer investeringen te vergen dan er vandaag worden gevraagd van de bedrijven in zo'n overeenkomst? Of ziet u nog andere concrete maatregelen? Kunt u daarover wat meer concrete informatie geven?

Tot slot, het SERV-advies was interessant, niet alleen wegens de aanpak die ze vooropstellen – met een breed draagvlak, de betrokkenheid van parlement en andere maatschappelijke actoren –, maar ook wegens de systeemaanpak, waarbij men ook kijkt naar de CO₂-uitstoot buiten de landsgrenzen en waarbij men ook de totale keten van bijvoorbeeld energieproductie, zoals we hier eerder al hebben besproken, in ogenschouw neemt. Het is dan een soort levenscyclusanalyse van bijvoorbeeld hernieuwbare energieproducenten en instrumenten daaromtrent. Hanteert u dat ook in uw plannen?

De voorzitter: De heer Danen heeft het woord.

Johan Danen (Groen): Minister, ik wil graag geloven dat u op bepaalde deelaspecten heel hard uw best doet om de energietransitie vorm te geven. Maar ik twijfel eraan of dat bij de rest van uw regering ook het geval is. En als u spreekt, spreekt u, naar ik aanneem, niet enkel in uw eigen naam, maar vooral in naam van de Vlaamse Regering.

Wanneer ik minister-president Bourgeois, soms ook uzelf en zeker minister Schauvliege hoor spreken, heb ik heel sterk het gevoel dat men soms blij is om zo weinig mogelijk te moeten doen, om te proberen uitzonderingen te vragen, om op de rem te gaan staan. Men vindt altijd wel argumenten om zaken niet te hoeven te doen die men eigenlijk wel zou moeten doen. Ik vind dat heel jammer. En ik geloof zelfs dat u dat ook soms jammer vindt, maar dat u dan, gedwongen in het carcan van deze regering, toch niet anders kunt.

Ik vind het jammer dat collega Gryffroy niet aanwezig is, want anders zou ik hem daarover aanspreken. Ik stel namelijk vast dat hij ook heel vaak op de rem staat, terwijl hij eigenlijk het gaspedaal zou moeten induwen.

In verband met de energietransitie, zijn er een aantal werven die heel hardnekkig zijn en waarin ik heel weinig vooruitgang zie. De Europese Commissie heeft uw Vlaamse Regering daarvoor eind 2017 gewaarschuwd. Ik haal het voorbeeld aan van transport. Dat is een heel hardnekkige sector. Het is heel moeilijk om die sector te laten bewegen wat betreft de vermindering van CO₂-uitstoot of om hernieuwbare energie daar ingang te laten vinden. Landbouw is ook zo'n sector, net als gebouwverwarming.

Een aantal jaren geleden hebt u heel ambitieus het Energierenovatiepact gelanceerd. Ik vond dat toen, en vind het nog steeds, heel belangrijk en ik

geloofde daar toen ook in. Maar als ik zie wat de resultaten daarvan zijn, dan stemt me dat toch redelijk ongerust en ongelukkig. In die drie domeinen – transport, landbouw en gebouwverwarming – beweegt er veel te weinig. En natuurlijk zijn er een aantal ad-hocsuccesjes – dat zou er nog aan mankeren. Maar om een echte energietransitie te laten plaatsvinden, moet er veel meer gebeuren.

Ik hoop oprecht dat u tegen 15 juli inderdaad met een ambitieus plan komt, met tussentijdse doelstellingen en concrete actieplannen, die effectief worden geïmplementeerd. Want ik stel vast dat er inderdaad wel heel veel plannen worden gemaakt, maar dat de uitvoering daarvan op een aantal vlakken achterwege blijft. En natuurlijk communiceert u over de dingen die goed gaan en die succesvol zijn, zoals de zonnepanelen. Maar over heel wat andere domeinen, zoals transport, landbouw en gebouwverwarming hoor ik u inderdaad heel weinig spreken.

Minister, zult u tegen de volgende ministerraad een ambitieus plan hebben – u zegt dat het er al ligt – zodat we mee fier kunnen zijn op deze Vlaamse Regering en zodat we 11 juli een beetje in majeur kunnen vieren?

De voorzitter: De heer Vandaele heeft het woord.

Wilfried Vandaele (N-VA): Minister, u bent optimistisch wat betreft het halen van de doelstellingen tegen 2020. U kijkt dan een beetje in onze richting, omdat wij ons ooit wat pessimistischer hebben uitgelaten. Maar dat betrof dan vooral de periode na 2020, want ik denk dat het dan inderdaad moeilijker zal zijn. Bovendien weet u dat we nog altijd een kloof van 1400 gigawattuur hernieuwbare energie te dichten hebben. Een beetje marge, wat extra ruimte, wat extra zuurstof op dat gebied is dus zeker welkom en nuttig.

Maar het is goed dat u op schema zit. Het is in elk geval een goede zaak dat het vooruitgaat.

Minister, ik heb een niet onbelangrijke vraag. Er is iets dat wij ons af en toe afvragen. Er is al heel wat cijfermateriaal, er liggen al heel wat prognoses op tafel. Maar hebben wij vandaag al een grondige analyse met een kostenraming, zodat wij ook voor Vlaanderen goed kunnen aangeven welke trajecten voor de verschillende sectoren op het gebied van kostenefficiëntie het beste zijn? Zijn wij momenteel voldoende beslagen op dat vlak? Hebben wij voldoende materiaal om die oefening te maken? Want het is toch een belangrijke oefening. We hebben het er vaak over. De inspanningen die wij doen, moeten zo kostenefficiënt mogelijk gebeuren, maar zijn we daarvoor al voldoende geëquipeerd? Hebben we daarover voldoende materiaal?

De voorzitter: De heer Schiltz heeft het woord.

Willem-Frederik Schiltz (Open Vld): Collega's, ik dank u. Alweer een zeer boeiend debat in dit Vlaams Parlement.

Het is wel opvallend dat de oppositie precies meer bezorgd is over de coherentie, de samenhang en de goede ploegsfeer – ik dacht dat ik geen voetbaltermen zou gebruiken, maar ik doe het dan toch. De goede ploegsfeer in de Vlaamse Regering is blijkbaar belangrijker dan welke vooruitgang we boeken in het halen van de doelstellingen inzake hernieuwbare energie. Dat is heel opvallend.

Ik zie hier voor mij een minister zitten die nu een berichtje uitwisselt met zijn medewerker, maar in het algemeen volop bezig is om hernieuwbare energie zo goed mogelijk te promoten, om niet op de rem te gaan staan, maar integendeel vol vooruit te kunnen gaan. Er is natuurlijk wel een verschil. We zijn in het

verleden al eens vol vooruit gegaan, met zonnepanelen. Maar dat was niet zo doordacht. Daarvoor moeten we nu nog altijd de kost betalen. Het heeft wel wat tijd kost om dat recht te trekken. En dat is gelukkig gebeurd.

Dus, collega, hier vol 'goesting' en vol voluntarisme zeggen 'We moeten 50 procent hernieuwbare energie halen, tegen 2040 moeten we 70 procent halen en in 2050 willen we 100 procent hernieuwbare energie': ja, dat willen wij zeker, dat willen we allemaal, maar je moet het dan ook nog realiseren.

En opnieuw, het verschil is dat deze regering dat niet alleen met belastinggeld zal doen. Je moet daarvoor investeringskracht van burgers en bedrijven aanboren. Je moet dus op zoek gaan naar kaders om die investeringen los te maken. Zulke kaders verwachten wij in het nationaal energie- en klimaatplan. Ik vermoed dat die daarin zullen staan.

Maar, minister, het is volgens mij inderdaad wel een legitieme vraag dat het parlement vrij vroeg in het proces op de hoogte wordt gesteld en dat we het debat mee kunnen voeren terwijl ook de stappen worden gezet om tot een finale validatie daarvan te komen.

Er is een reden waarom dat belangrijk is, minister. Ik zie u doodgraag. Maar het is helemaal niet zeker dat u over een paar jaar nog altijd minister van Energie bent. En zo'n plan moet langer meegaan dan een legislatuur. Het moet liefst langer meegaan dan twee legislaturen, dat is tot 2030. En als je langetermijnplannen gevalideerd wilt krijgen en daarvoor draagvlak moet krijgen, moet je er niet alleen voor zorgen dat de SERV of andere betrokken partijen en sectorfederaties daarover hun licht hebben laten schijnen, maar ook dat het parlement zo breed mogelijk mee is. En het voordeel is dat we inderdaad, mijnheer Tobback, al een klimaatresolutie hebben goedgekeurd met een zeer brede meerderheid. Er zit veel vervat in die klimaatresolutie. Ik ben er zeker van dat de minister daaruit inspiratie zal hebben geput. Af en toe zien we dingen opduiken die daaraan refereren.

Minister, ik heb een aantal concrete vragen, los van mijn algemene beschouwingen. Op welke maatregelen wilt u voor uw bevoegdheidsdomein prioritair inzetten in dat nationaal energie- en klimaatplan? Zijn er volgens u nog struikelblokken die moeten worden weggewerkt, eventueel met het parlement, met sectorfederaties of andere stakeholders?

We zien vandaag stelselmatig hier en daar meer nieuws opduiken, het is nog geen groot nieuws, maar er wordt gezocht, er wordt verkend, er worden studies besteld over een koolstofprijs. Minister, luister goed, mijn bijkomende vraag is: zal het nationaal energie- en klimaatplan gewag maken van de uitwerking van de invoering van een koolstofprijs voor de niet-ETS-sectoren (emissions trading scheme)? U hebt het vast al gehoord in andere toelichtingen en u weet het ongetwijfeld ook: in de niet-ETS-sector is er nog heel wat winst te boeken om het energieverbruik proper te maken en onze doelstellingen te halen.

Ik kijk uit naar uw antwoord.

De voorzitter: De heer Dochy heeft het woord.

Bart Dochy (CD&V): Ik denk dat niemand in deze commissie betwijfelt dat onze minister een bijzondere ambassadeur is voor de hernieuwbare energie. Hij is in het parlement de zon in huis en desnoods maakt hij de wind zelf. In elk geval chapeau voor hetgeen op dat vlak allemaal wordt gerealiseerd en voor het voluntarisme waarmee u de sector van de hernieuwbare energie vleugels geeft.

Ten behoeve van de documentatie van de heer Danen, wil ik twee elementen meegeven. Mijnheer Danen, ten eerste, u verwijst naar de landbouwsector, die

een heel belangrijke bijdrage kan leveren in de toekomst voor het klimaat. Maar de landbouwsector is vandaag de enige sector die meer elektriciteit produceert dan hij verbruikt. Ten tweede, de landbouwsector is ook de sector die tussen 1990 en 2014 27 procent van de CO₂-uitstoot van zijn eigen productie heeft gereduceerd. Dit gewoon te uwer informatie.

De voorzitter: Minister Tommelein heeft het woord.

Minister Bart Tommelein: Mijnheer Tobback, ik voel mij vandaag een beetje zoals Roberto Martinez. Hij boekte gisteren een klinkende overwinning en staat in de kwartfinales, bij de beste acht van de wereld. En dan nóg krijgt hij bakken kritiek.

Dat is een beetje wat u vandaag met mij doet. Ik haal de engagementen van 2016 en 2017. In 2016 ben ik minister van Energie geworden. Vandaag zijn we 2018. In de jaren dat ik verantwoordelijk ben voor hernieuwbare energie, haal ik die cijfers, met overschot. En nóg is het niet goed voor u. Want u zit hier eerlijk gezegd te kwebbelen: 'U praat, maar u haalt geen resultaten.'

Ik haal ze wel, zoals Martinez ook de kwartfinale heeft bereikt. U kunt zich dan de vraag stellen of ik die kwartfinale wel zal overleven. We zullen in 2018 zien of ik die doelstelling in 2018 ook haal. Dat kan ik nu nog niet zeggen. Ik kan u alleszins al wel meegeven dat we op de goede weg zijn.

Mijnheer Vandaele, u moet zich niet te veel zorgen maken over 2020, want op dit moment halen we de doelstellingen. Er is een Zonneplan, er is een Windplan, er is een Warmteplan.

U kunt wel verwijzen naar het internationale niveau, mijnheer Tobback, maar ik hoef het u toch niet te leren. U bent federaal minister geweest, u bent partijvoorzitter geweest, u bent bijna alles geweest wat u kon zijn: u weet perfect hoe de zaken in elkaar zitten. Het is niet de Vlaamse minister voor Energie die het standpunt van België vertolkt in Europa. Het is de federale minister die overleg pleegt met de gewesten en dan bekijkt welk standpunt daar voorgelegd moet worden. U weet zeer goed dat er alleen maar een standpunt voorgelegd kan worden als iedereen het ermee eens is: alle gewesten, het federale niveau en alle partijen in een regering. Als dat niet het geval is, dan onthoudt België zich.

Als het gaat over hernieuwbare energie, zijn er inderdaad wat meningsverschillen over energie-efficiëntie. Op dit moment behoor ik tot diegenen die zeggen dat het wel haalbaar moet blijven. Het moet realistisch blijven. Voor hernieuwbare energie laat ik daar, met het Europese cijfer, niet veel twijfel over bestaan. Als we dat echt willen, dan doen we dat.

Voor energie-efficiëntie is dat natuurlijk wel iets anders. Dan gaan we naar iets wat ik niet graag doe, mijnheer Danen, en wat ik zo lang mogelijk zal uitstellen, namelijk verplichten en verbieden. Dat is, mijnheer Tobback, gewone mensen op kosten jagen terwijl ze daar de middelen niet voor hebben. Wel, daar pas ik dus voor. Ik zal ook bedrijven geen zaken opleggen waardoor ze beslissen om hier weg te trekken, mijnheer Tobback. Ik wil wel nog bedrijven in Vlaanderen. U misschien niet, maar ik wel. Dat is het grote verschil tussen ons.

Met andere woorden: ik denk dat ik mijn twijfels mag uiten. Dat betekent niet dat ik niet ambitieus ben. Ik begin altijd met te zeggen – ik zeg het overal in Vlaanderen waar het gezegd moet worden – dat energie-efficiëntie de eerste opdracht is van iedereen. Ik daag u uit om al mijn presentaties in heel Vlaanderen de voorbije twee jaar te bekijken: ik begin nergens met hernieuwbare energie, ik begin altijd met energie-efficiëntie en energiebesparing. Energiebesparing is ongelooflijk belangrijk. Het moet echter ook haalbaar blijven voor de mensen.

Het moet haalbaar blijven voor de overheden, mijnheer Tobback, ook voor de gemeentebesturen. Het moet haalbaar blijven voor de bedrijven. Dus met andere woorden: ik denk dat de berekeningswijze die men op dit moment in Europa gebruikt, heel ambitieus is. Ik mag er toch wel even mijn twijfels bij hebben of dit realistisch en haalbaar is.

Betekent dit dat ik er niet wil geraken? Neen. Dat betekent dat ik zeg: als we dat willen halen tegen 2030, dan zullen we een rem zetten op onze eigen economie en dat kan toch niet de bedoeling zijn. Op de groene economie zal er geen rem gezet worden. Ik ben namelijk ook diegene die overal zegt: groene economie betekent jobs en betekent meerwaarde. Dat is goed voor het land. Als het gaat over de vraag of we ergens anders energie moeten inkopen omdat we de doelstellingen niet halen, ben ik ook altijd diegene die zegt dat we dat niet doen. We gaan het hier doen, we gaan het niet halen in de Baltische staten als dat niet nodig is. We gaan hier produceren, we gaan hier zonnepanelen plaatsen, we gaan hier windmolens plaatsen, omdat onze eigen mensen daar ook belang bij hebben.

Ik steek ook niets weg, mijnheer Tobback. Er is openbaarheid van bestuur. Dat betekent dat u van mij alles mag weten. Trouwens, de cijfers die vandaag gehanteerd worden in het energieplan, verschenen eerder al officieel op de website van het Vlaams Energieagentschap. Ik steek dat niet weg. Als u een debat wilt voeren, ben ik daar altijd toe bereid. We zijn dat trouwens op dit moment aan het doen. Ik denk dan ook dat het niet helemaal correct is om ons te klasseren als steenkoolland, mijnheer Tobback.

Ons land was een van de eerste om de verklaring te ondertekenen. Ons land is ook een van de weinige landen die geen steenkool meer gebruiken voor elektriciteitsproductie, wat in andere landen wel het geval is.

Mijnheer Bothuyne, ik wens een koploper te zijn. Inderdaad, voor zonne-energie mikt het Vlaams Energieagentschap – niet ik – op een haalbare productie van 6,7 gigawatt. Dat lijkt me ook logisch. Volgens de doelstellingen 2020 zouden we 3,3 gigawatt moeten halen binnen twee jaar, mijnheer Vandaele. Dat is haalbaar. We zijn daarnaartoe aan het groeien. Ik zei het daarnet al. We bereiken de resultaten. We kunnen natuurlijk voor ons eigen gemak zeggen dat we daar wat vanaf doen. Ik merk echter dat we in Limburg 6,6 halen en in West-Vlaanderen 3,8. Dan zou ik zeggen, mijnheer Vandaele: als u in De Haan straks doet wat uw goede vriend Peumans in Riemst doet, dan zijn we goed bezig. Met andere woorden: er mag wat meer vanuit die andere provincies komen. U weet dat ik geen Limburger ben, maar niet zo ver van u woon. Op dat vlak ben ik best trots op wat Limburg doet. Limburg zet de toon op het vlak van hernieuwbare energie in dit land en krijgt nochtans minder zon en minder wind dan onze kust. Als er dus ergens iets zou moeten gebeuren, dan denk ik het in onze provincie is. Ik kijk daarvoor ook naar u, mijnheer Dochy. Daar zijn er de meeste mogelijkheden.

De inschattingen van het VEA zijn bekend, mijnheer Bothuyne: voor wind is dat 2,5 gigawatt, voor geothermie is dat 1260 gigawattuur, voor warmtepompen is dat 1894 gigawattuur en voor biobrandstoffen is dat 4013 gigawattuur. Zijn dat de cijfers die ook afgeklopt zullen worden? Neen. Ik zegt u alleen maar wat het Vlaams Energieagentschap, de administratie, haalbaar acht. Zal dat het eindresultaat zijn? Dat zullen we dan zien.

Ik kom nog eventjes terug op energie-efficiënte: mijn ambities liggen inderdaad hoog. Ik moet daarbij wel zeggen dat de verschillende sectoren ook zullen moeten aangeven aan mij wat ze kunnen en willen doen. Als het gaat over industrie, dan zal ik het moeten horen van collega Muyters, wat mogelijk en haalbaar is. Als het gaat over landbouw, dan zal ik het moeten horen van mijn lieve collega Schauvliege. Als het gaat over transport, moet ik het horen van de heer

Weyts. Als het over wonen gaat, moet ik het horen van mevrouw Homans. Ik zal het niet allemaal uit mijn losse pols schudden. Het zijn de bevoegde ministers voor de verschillende sectoren die hun inbreng hebben, samen met mij, niet alleen wat energie betreft maar ook wat klimaat betreft. Daarover zal mevrouw Schauvliege haar verklaring afleggen. Wat energie en energie-efficiëntie betreft, zal het inderdaad bottom-up moeten komen vanuit die verschillende sectoren. Moet ik dat opleggen? Moet ik dat verbieden? Ik zeg het nogmaals: liever niet. Maar als ik het ergens opleg, zal ik het overal opleggen. Het zal dus bij mij niet zo zijn dat ik het opleg aan de gewone Vlamingen terwijl ik de industrie en de bedrijven gerust laat, of de landbouw omdat die het al moeilijk heeft. Het komt er voor iedereen of het komt er niet.

Mijnheer Bothuyne, ik denk dat de tussentijdse doelstellingen op een bepaald moment in de fasering naar 2030 wel gehaald zullen moeten worden op bepaalde vlakken. Als men blijft vasthouden aan het feit dat er niks nodig is en dat het niet vooruit moet gaan, en als de motivatie en stimulering en ambitie om een aantal dingen te behalen niet voldoende is, dan denk ik dat we finaal wel een aantal verplichtingen zullen moeten opleggen. Neem het me echter niet kwalijk dat ik dat als liberale minister toch niet als eerste middel gebruik en dat ik probeer iedereen, ook de bedrijven, te overtuigen om de handen aan de ploeg te slaan, om het in landbouwtermen uit te drukken.

Mijnheer Bothuyne, die levenscyclusanalyse waarover u het hebt, zit er voorlopig nog niet in.

Mijnheer Danen, ik keer nog eens terug op dat Belgisch standpunt. Politiek is ook een teamsport, net zoals voetbal. Ik begrijp dat sommige mensen het leuk vinden om te zeggen dat we een ambitieuze en een energieke minister van Energie hebben in Vlaanderen, maar dat het Belgisch standpunt dat in Europa vertolkt wordt, niet overeenkomt met zijn visie. Ja, dat kan wel zijn. Ik maakt echter deel uit van een ploeg, mijnheer Tobback, net zoals u dertig jaar deel uitgemaakt hebt van verschillende ploegen en het ook niet altijd uw standpunt was dat het haalde. Af en toe hebt u toch ook een aantal zaken moeten aanvaarden, omdat uw coalitiepartners destijds dat wilden. Soms hebt u er ook dingen door gekregen, die uw coalitiepartners niet wilden.

Mijnheer Danen, wat transport betreft, denk ik inderdaad dat we nog meer tandjes bij moeten steken. Ik ben ontgoocheld in het feit dat het inzake milieuvriendelijke voertuigen niet snel genoeg gaat in ons land. Vlaanderen doet het, ten opzichte van de rest van België, zeker niet slechter. Als ik echter zie wat in Nederland kan, als ik zie wat in andere landen kan, dan denk ik dat wij dat ook kunnen. Wij moeten dus – en ik gebruik niet graag ‘moeten’ maar in dezen doe ik het toch – wij moeten in de richting van milieuvriendelijke voertuigen evolueren.

Daarvoor moeten wij natuurlijk wel een aantal businessmodellen en een aantal concepten mee ondersteunen. Zo hebben we vorige week in Gent vier e-taxi's gelanceerd, iets heel belangrijk. De taxisector is bereid om daarin mee te gaan. Ik denk dat we de zaak in de taxisector moeten versnellen. De bussen, zeker het openbaar vervoer, moeten versneld evolueren naar zero-emissievoertuigen. We moeten bekijken op welke manier we dat kunnen doen.

Wat het personenvervoer betreft, is de studie over een kilometerheffing ondertussen afgerond. Het is duidelijk dat we daar in de volgende regering werk van zullen maken. Ik denk dat dat ook echt noodzakelijk zal zijn. Ondertussen gaan we naar overgangen met compressed natural gas (cng) en moeten we ook waterstofwagens heel scherp in de gaten houden.

Ook deelauto's zijn heel belangrijk. Ik heb onlangs de voorzitter van het Wit-Gele Kruis ontmoet, de heer Piet Vanthemsche. Hij zei dat het Wit-Gele Kruis

zesduizend voertuigen wil omschakelen naar elektrische voertuigen. Dat is een derde van de vloot van de thuisverzorging. Als alle thuisverzorgers in dit land de komende jaren zullen overschakelen van fossiele brandstoffen naar elektrische voertuigen – die autootjes rijden trouwens niet zo veel kilometers per dag, maar wel in stedelijke of centrumgebieden – dan hebben we een flinke stap vooruit gezet. Het is in die voorbeelden dat we sneller moeten gaan.

Het kantelmoment komt inderdaad naderbij. Ik ben er vooral van overtuigd dat dat kantelmoment eraan komt omdat er op dit moment nog een aantal innovatieve technieken in de pijplijn zitten, die we altijd moeten monitoren en desnoods moeten bijsturen in de richting van die innovatie.

Mijnheer Vandaele, is er een grondige analyse met kostenraming? Ja, die ligt er. Ik begrijp niet goed dat men altijd maar vraagt naar meer studies. De heer Tobback vraagt ernaar en u vraagt ernaar. De analyse is gemaakt. Er is geen weg terug. Die kosten zijn geraamd. Mijn collega's in de regering weten dus wat die kosten zijn.

Mijnheer Schiltz, voor alle duidelijkheid: als er een conceptnota gemaakt wordt, dan komt de conceptnota ook voor het Vlaams Parlement. Ik heb niks te verbergen. Zodra de regering de conceptnota heeft goedgekeurd, komt ze hier ter discussie.

Mijnheer Schiltz, u vraagt wat er prioritair is voor mij. Ik zal niet alles herhalen. Alles is prioritair binnen de verschillende subdomeinen. Wonen, zowel residentieel als niet-residentieel, transport, landbouw, industrie, hernieuwbare energie op zich ... Voor alles is het op dit moment vijf voor twaalf en we moeten er volop voor gaan.

Dan nog een laatste vraag van de heer Schiltz: zit de koolstofprijs al in dat Klimaatplan? Neen, want dat is federale materie. Daar wordt een Belgisch standpunt ingenomen. Ik ben op dit moment bezig met het Vlaamse plan. Dat zit daar niet in.

Om te besluiten, mijnheer Dochy: ik ben blij met uw goedkeurende kritiek. Zeker de landbouw is heel belangrijk. Ik heb vandaag in de krant gelezen dat een collega van u in Veurne beslist heeft om renteloze leningen toe te kennen aan landbouwers die van plan zijn om kleinere windmolens te plaatsen. Ik denk dat dat cruciaal is. Ik ben daar heel tevreden mee, dat de stad Veurne dat gedaan heeft. Ik hoop dat het navolging krijgt in West-Vlaanderen en de rest van het land. Dat zal de kleine zelfstandige landbouwers ook de kans geven om hun energiefactuur op een betere manier te controleren, op een betere manier te beheren en op een betere manier in de hand te houden.

De voorzitter: De heer Tobback heeft het woord.

Bruno Tobback (sp.a): Bedankt voor het voorlopige overzicht van mijn loopbaan, minister. Ik heb daarin inderdaad geleerd hoe standpuntbepaling op Belgisch niveau tot stand komt. Het is inderdaad namens de verschillende regeringen dat, in dit geval, de federale minister een standpunt mag innemen op een Europese raad. Daarom ben ik ook zo vrij geweest om even op zoek te gaan naar de verslagen van het overleg waarin dat standpunt tot stand is gekomen. Daaruit bleek dat zowat alle regeringen in dit land akkoord waren om stappen vooruit te zetten naar de doelstelling van 35 procent hernieuwbare energie, en dat degene die tegen alle anderen in, en ondanks waarschuwingen van alle anderen, de voet op de rem heeft gezet en zelfs niet verder wilde gaan dan 27 procent, de Vlaamse Regering was. Als u wilt, kan ik u dat verslag wel eens sturen, maar u hebt het ongetwijfeld ook.

Uw vertegenwoordiger was daar namelijk aanwezig want u bent degene die dat standpunt heeft ingenomen. Dat is uw standpunt namens uw regering, de Vlaamse Regering, die daar op alle mogelijke manieren op de rem heeft gestaan. De reden waarom België zich heeft onthouden, is omdat Vlaanderen niet mee wilde en omdat Vlaanderen, uw regering, uw ploeg, uw team, op de rem stond. Wie daarvoor verantwoordelijk is, u persoonlijk, uw medewerkster of uw coalitiepartners, dat weet ik niet. Dat moet u weten en daar mag u op antwoorden. Hoe dan ook is het uw verantwoordelijkheid. Als de Rode Duivels verliezen is het ook de schuld van Martinez. Ik neem aan dat de komende weken en maanden, zeker als we het nog een beetje verder brengen op het Wereldkampioenschap, heel velen zich zullen proberen te laven aan de zon van anderen, of het nu Roberto Martinez is of Kevin De Bruyne, en zullen proberen de dingen op hun naam te schrijven.

Minister, ik moet u zeggen dat ik de vergelijking in uw geval een beetje ongelukkig vind, want het verschil tussen u en Roberto Martinez is dat de ploeg van Roberto Martinez ondertussen effectief bij de beste acht van de wereld hoort terwijl u op dit ogenblik, zelfs tegenover de beste acht van Europa, misschien wel vooruitgaat maar tegenover de collega's en de concurrenten stap na stap achteruit gaat. De rest, zeker de omliggende landen met vergelijkbare economieën, gaat namelijk sneller vooruit dan u. Niemand hier heeft gezegd dat u niet een aantal realisaties doet, dat u het zelfs niet goed bedoelt, maar de realiteit is wel dat als de rest rapper blijft rijden dan wij, zich harder blijft engageren dan wij, wij dan, ook als we blijven vooruitgaan maar trager gaan, almaar meer achterstand oplopen. Dat is geen achterstand in mooie bedoelingen, minister, dat is geen achterstand in mooie plannen, dat is een achterstand in het aantrekken, in het vestigen van echte, nieuwe bedrijven met echte, nieuwe jobs, die ook voor de toekomst opportuniteiten bieden, die ook voor de toekomst duurzaam kunnen zijn en die economische groei tot stand kunnen brengen.

Misschien is het verschil tussen u en mij, minister, het volgende. Hoe meer tegenspraak u krijgt, en hoe meer u geconfronteerd wordt met de gebreken en de tegenstellingen in uw beleid, hoe harder u begint te roepen en hoe meer u persoonlijk wordt. Maar misschien is het verschil wel dat u op dit moment met handen en voeten gebonden bent aan een coalitie die u blijkbaar tegenhoudt om te doen wat u zegt dat u wilt doen, wat er eigenlijk op neerkomt dat ze vandaag een aantal dingen beschermt die op termijn dinosaurussen dreigen te worden en dat ondertussen de toekomstgerichte investeringen, de toekomstgerichte jobs en de toekomstgerichte bedrijven, in veel gevallen ook nog met in ons land ontwikkelde technologie, naar elders gaan. Dan eindigen we, minister, met een olifantenkerkhof en niet met een economie van de toekomst. Misschien is dat wel uw job, die u met wat meer overtuiging zou mogen doen, namelijk gaan voor die economie van de toekomst in plaats van wat u aan het doen bent, namelijk de dinosaurussen recht houden, vaak met geld van Belgische en Vlaamse gezinnen want het zijn zij die aan energieheffingen nog altijd een veelvoud betalen van wat bedrijven betalen. Waarom? Omdat we precies die inefficiënte bedrijven recht houden, die u met belastinggeld de poten omhoog houdt, terwijl we de nieuwe toekomstgerichte investeringen zien weggaan naar elders.

De voorzitter: De heer Bothuyne heeft het woord.

Robrecht Bothuyne (CD&V): Voorzitter, ik heb de indruk dat collega Tobback iets verkeerd heeft gegeten deze middag, waardoor het wat moeilijker wordt om de realiteit te onderkennen. Ondanks de retoriek van sommigen die misschien wat defensiever zijn in hun aanpak, is onder deze regering effectief een recordniveau van investeringen in hernieuwbare energie bereikt, zonder oversubsidiëring, en worden onder deze regering wel degelijk stappen gezet in energiebesparing. Het is nu belangrijk – daarover gaat het hier – dat we sporen trekken

voor de toekomst zodat we de ambities van vandaag kunnen doorvertalen naar hogere ambities en doelen voor de toekomst.

Europa heeft op dat vlak een kader gecreëerd. Het is jammer dat sommigen in ons land nog wat achterop lopen, maar Europa heeft de weg vooruit gekozen met duidelijke doelstellingen rond hernieuwbare energie en energie-efficiëntie. Wij vragen niet meer en niet minder dan dat deze Vlaamse Regering zich daarin inschakelt op een realistische maar toch ambitieuze manier. We zijn blij met een aantal elementen die op tafel zijn gelegd. Ik ben ook blij dat u aangeeft, minister, dat inzake energiebesparing allicht tussentijdse doelstellingen nodig zullen zijn en verbonden moeten worden aan concrete maatregelen, bijvoorbeeld op het vlak van wonen en mobiliteit.

Er is nog altijd geen goedgekeurd mobiliteitsplan van deze regering bijvoorbeeld. Op dat vlak moeten zeker nog grote stappen vooruit worden gezet. Ook als het gaat over energie-efficiëntie bij onze industrie en onze kmo's kunnen nog stappen vooruit worden gezet, zonder dat we de economische belangen of de economische groei schaden, integendeel.

Wat betreft hernieuwbare energie, heb ik goed begrepen dat u zich aansluit bij de prognoses van het VEA. Het VEA heeft ondertussen bewezen dat het op een realistische manier het potentieel in Vlaanderen kan inschatten. Ik denk dus dat we daar een goede basis hebben om tot een plan te komen. Wat ons betreft is het alleszins belangrijk dat we tegen de vooropgestelde timing midden juli dit jaar ons werkstuk neerleggen. We kijken ernaar uit en zullen ook in dit parlement daar graag het debat met u over aangaan.

De voorzitter: De vragen om uitleg zijn afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Johan Danen aan Bart Tommelein, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Begroting, Financiën en Energie, over de bijdragen van de gezinnen in vergelijking met die van bedrijven om het Vlaamse groenestroombeleid te financieren

– 2269 (2017-2018)

Voorzitter: mevrouw Tinne Rombouts

De voorzitter: De heer Danen heeft het woord.

Johan Danen (Groen): De gezinnen in Vlaanderen en de kmo's op laagspanning dragen 150 keer meer bij aan het Vlaamse groenestroombeleid dan grootverbruikers van energie, en kmo's op middenspanning ongeveer 17 keer. Dat is de verhouding.

Minister, uit uw communicatie van de laatste maanden blijkt dat u nog extra inspanningen wilt doen om bedrijven of grootverbruikers te ontlasten, namelijk via de energienorm en via de supercap.

Ik heb daar een aantal vragen bij. Vindt u de verhouding dat gezinnen en kmo's op laagspanning 150 keer meer betalen voor het Vlaamse groenestroombeleid een aanvaardbare verhouding? Wat wilt u doen, ook gezien de energiearmoedecijfers die de VREG vorige week bekendmaakte, om de stroomfactuur van de gezinnen onder controle te houden? We hebben hier vorige week de VREG gehad. Die liet verstaan dat deze regering blijkbaar graag de prijs en voor de grote bedrijven en voor de kmo's en voor de gezinnen betaalbaar wil houden, maar ik vraag me af hoe u dat gaat doen, vooral ook omdat dat in vele gevallen communicerende vaten zijn.

De voorzitter: Minister Tommelein heeft het woord.

Minister Bart Tommelein: Mijnheer Danen, de verhouding waarnaar u verwijst, is toch wel een zeer enge kijk op de verdeling van de kosten tussen gezinnen en bedrijven. Het gaat hier enkel om de bijdrage aan de openbaredienstverplichtingen die vervat zijn in het distributienettarief. Voor alle duidelijkheid: dit is allemaal niet nieuw. Ik heb begrepen dat de heer Tobback daarnet met een beschuldigende vinger naar deze regering wees, maar ook de vorige regeringen hebben dezelfde verhoudingen gehanteerd. Het is nogal gemakkelijk om dertig jaar beleid toe te wijzen aan de regering die daarop volgt.

De openbaredienstverplichtingen richten zich niet alleen op de productie van groene stroom, maar dienen ook voor de financiering van REG-premies (rationeel energiegebruik), sociale tarieven, een aantal federale maatregelen enzovoort. De verschillende doelgroepen hebben ook in verschillende mate voordelen van die openbaredienstverplichtingen: het zijn voornamelijk de gezinnen die ervan genieten. Huishoudens maken bijvoorbeeld meer gebruik van REG-premies en worden ook beschermd door de sociale maatregelen. Als je het verschil in bijdragen bekijkt, laat ons dan ook eens kijken naar het verschil in voordelen.

U vergeet verder dat deze bijdrage voor openbaredienstverplichtingen slechts één onderdeel is van de financiering van het energiebeleid in Vlaanderen. We hebben het Energiefonds, dat zijn middelen put uit de u welbekende energiehelling. Ik zal nog maar eens herhalen dat meer dan 230.000 gezinnen geen energiehelling betalen. Nul, gratis, niets. We hebben ook het quotumsysteem voor groenestroomcertificaten en warmte-krachtcertificaten, de openbaredienstverplichtingen in de transmissienettarieven en andere heffingen zoals de federale bijdrage.

Wanneer men naar de verdeling van kosten tussen bedrijven en gezinnen kijkt, moet men wel met al deze componenten rekening houden. Wat men nu doet, is daar één ding uit halen, alleen maar de nadelen daarvan bekijken en niet de voordelen, en al de rest niet noemen. Het is gemakkelijk om daar ééntje uit te lichten. Als je een discussie voert, moet die eerlijk over alles worden gevoerd.

De verdeling van deze kosten zal zeker ook worden onderzocht in het kader van de energienorm. De energienorm moet de concurrentiepositie van de bedrijven beschermen alsook de betaalbaarheid van de energiefactuur voor gezinnen, waarbij we specifiek ook de kosten voor de kmo's moeten bewaken.

Het is gemakkelijk om te stellen dat de bedrijven te weinig betalen. Onze bedrijven zorgen voor werkgelegenheid en zijn sterk onderhevig aan buitenlandse concurrentie. De kosten voor energie zijn, na de kosten voor arbeid, de hoogste in een bedrijf. Dus ja, dat er een verschil zit in de bijdragen die bedrijven moeten betalen, is dus te kaderen. Ik ga er wel mee akkoord dat de verdeling billijk moet zijn.

Wanneer we al deze aspecten in kaart hebben gebracht in het kader van de energienorm, kunnen we een onderbouwd debat over de betaalbaarheid van de factuur voor de verschillende doelgroepen houden, bekijken welke kosten we verder via de elektriciteitsfactuur moeten financieren en hoe die kosten moeten worden verdeeld. Ik heb reeds aangegeven dat bepaalde kosten beter uit de elektriciteitsfactuur kunnen worden gehaald. Een andere kwestie die daarbij speelt, is een mogelijke taxshift, dus een verschuiving van elektriciteit naar fossiele energiebronnen.

Wat uw vraag betreft naar wat ik al gedaan heb om de factuur voor gezinnen te verlichten, zal er al vanaf dit jaar een belangrijke daling zijn door het sterk verlagen en zelfs in heel wat gevallen volledig tot nul brengen van de energiehelling. Het wegwerken van het certificatenoverschot zal op middellange termijn ook een

positief effect hebben op de energiefactuur van de Vlaming. We hebben zopas nog een stukje van de transmissiebijdrage kunnen terugstorten aan de Vlamingen. En zoals u weet, is het energiearmoedebelaid erop gericht om het probleem bij de bron aan te pakken en dat is zorgen dat de factuur niet zo hoog is, dus door deze mensen te helpen met energie-efficiënte maatregelen. Zoals u weet, heeft de Vlaamse Regering vorige week de nieuwe werking van de energiehuizen goedgekeurd. We hebben gezien dat het aantal 0 procentenergieleningen toeneemt in plaats van afneemt. De eerste helft van dit jaar waren er al even veel als vorig jaar. Ik denk dus dat het beleid werkt. Ik heb het al een paar keer gezegd: als men maatregelen invoert om dan de maand erna te kijken wat de gevolgen zijn, dan is dat te snel. Ik denk dat we op dat vlak nog wel wat werk hebben maar dat we het globale plaatje moeten bekijken en niet één bepaald deelelementje.

De voorzitter: De heer Danen heeft het woord.

Johan Danen (Groen): Ik denk dat dat vaak het probleem is, namelijk dat we deelelementen bekijken en het globale plaatje wat uit het oog verliezen. Ik ben dus vragende partij om het debat eens ten gronde te voeren. Als je grote bedrijven hetzelfde per kilowattuur zou laten betalen als gezinnen, zou dat natuurlijk ook een vreemd gegeven zijn. Maar deze verhouding, ook al is dat maar bij een bepaald aspect, is toch wel overdreven. Het is ook zo dat bij de andere componenten van de factuur ook een scheve verhouding gehanteerd wordt.

Rond de energienorm is het mij nog altijd niet duidelijk of het alleen gaat over elektriciteit dan wel over gas en elektriciteit. De elektriciteitsprijs in Vlaanderen is relatief hoog vergeleken met de ons omringende landen. Maar als het over gas gaat, zitten we in de middenmoot of de lagere middenmoot. Als we natuurlijk naar een energienorm gaan alleen voor elektriciteit en daarbij is de gasfactuur goedkoper dan de ons omringende landen, dan krijg je een beweging naar beneden. Als de ons omringende landen dan weer hetzelfde gaan doen, dan krijg je een spiraal naar beneden en gaat de verhouding nog schever komen te liggen. Ik had graag van u het antwoord op de vraag of de energienorm alleen gaat over elektriciteit of over de beide componenten, namelijk gas en elektriciteit.

U hebt al een paar keer gecommuniceerd dat u eventueel bepaalde componenten van de energiefactuur eruit wilt halen en in de algemene middelen wilt steken. Ik neem aan dat er weinig andere mogelijkheden zijn. Die vraag hebben wij al heel wat keren gesteld aan uw voorganger. Toen was er geen enkele ruimte voor. We hebben ze ook aan u gesteld toen u pas minister was. Wat is er gebeurd dat u toch die beweging maakt? Ik ben daar natuurlijk blij om. Aan welke grootteorde van bedragen denkt u dan om over te hevelen naar de algemene middelen?

De voorzitter: Minister Tommelein heeft het woord.

Minister Bart Tommelein: Mijnheer Danen, wat de energienorm betreft, gaat het niet alleen over elektriciteit maar ook over gas. We moeten dat debat, wat gas betreft, ten gronde voeren. Er zijn een aantal zaken waarvan ik heb gezegd dat de factuur van de Vlaming niet blijvend kan worden belast met allerlei nieuwe initiatieven. Ik probeer daarover te waken, maar ik heb nog geen concrete voorstellen waarbij ik zeg dat iets beter uit de factuur zou worden gehaald. We moeten natuurlijk rekening houden met een aantal zaken die perverse effecten hebben. Wanneer innovatieve technieken duurder zijn omdat een aantal zaken in de facturen worden aangerekend, dan hebben ze natuurlijk geen kans op slagen en moet men beginnen te subsidiëren. En dat is ook niet altijd de meest aangewezen weg.

Ik ben ervan overtuigd, en ik heb de voorzitter van de N-VA dat ook al horen zeggen, dat er grenzen zijn aan de energiefactuur en dat we erover moeten

waken dat niet alles enkel en alleen uit de factuur komt die aan de Vlaming wordt gepresenteerd. We kunnen ook een aantal zaken uit de algemene middelen halen. Maar ik heb daar nog geen concrete plannen voor.

De voorzitter: De heer Danen heeft het woord.

Johan Danen (Groen): Het plaatje moet inderdaad globaal worden bekeken. En het klopt natuurlijk ook dat door het feit dat elektriciteit zo zwaar wordt belast, warmtepompen financieel niet zo rendabel zijn in vergelijking met fossiele dragers van brandstof. Dat is een heel ongewenst neveneffect want als we in Vlaanderen in dat domein echt vooruit willen lopen – en ik neem aan dat we dat op termijn willen – dan moeten we er echt voor zorgen dat innovatieve nieuwe technieken die energiebesparend zijn goedkoper worden en gestimuleerd worden en niet afgestraft worden zoals nu het geval is.

Ik voer dit debat al een aantal jaren, maar ik zie op dat vlak heel weinig beweging. Ik hoop dat dit de volgende maanden verandert.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Grete Remen aan Joke Schauvliege, Vlaams minister van Omgeving, Natuur en Landbouw, over het Franse plan om duurzame pakjesleveringen te stimuleren – 2325 (2017-2018)

Voorzitter: mevrouw Tinne Rombouts

De voorzitter: Mevrouw Remen heeft het woord.

Grete Remen (N-VA): Er bestaat een aantal opvallende wetten in Frankrijk. Wattenstaafjes zullen er binnenkort verboden worden. Restaurants moeten verplicht kraantjeswater aanbieden. Franse supermarkten mogen geen eten meer weggooien. En ook heel opvallend – maar dat is terzijde: op de openbare radio moet minstens 35 procent Franse muziek worden gespeeld.

Een heel recente en opvallende wet is het plan om een taks in te voeren op e-commerce om de korte keten te bevorderen, de kleinhandel, de kmo's en de lokale producten te beschermen en duurzame leveringen te stimuleren.

De vraag is niet of men voor of tegen e-commerce is. Dat is een trend, een nieuw businessmodel dat we niet willen of kunnen tegenhouden.

Ik heb in deze commissie al een aantal keren veelzeggende cijfers genoemd over de negatieve maatschappelijke effecten van e-commerce. Ik heb het dan vooral over de files, de 'camionettisering' op onze Vlaamse wegen en over de milieuvervuiling die het resultaat daarvan is. Gemiddeld worden in België per dag 150.000 pakjes geleverd door een overvloed van bestelbusjes die maar voor 38 procent gevuld zijn.

Onze verwachtingen als consument worden ook alsmaar groter. We verwachten dat dat ook nog allemaal gratis wordt geleverd en liefst 's anderendaags, maar we houden geen rekening met de maatschappelijke gevolgen en met de leefbaarheid in Vlaanderen.

De Franse senaat keurde vorige maand een wetsvoorstel goed, namelijk dat het afgelopen zal zijn met gratis leveren, gezien ook die hoge maatschappelijke kost die we toch met zijn allen betalen maar dit nu via indirecte belastingen. Een e-commercetaks is een onderdeel van een ruimer plan, een ruimer kader om ook de kleine kmo's en de handelaars te beschermen tegen buitenlandse internetreuzen.

Meer specifiek gaat het over het belasten van pakjesleveringen, business-to-consumer (b2c) aan een tarief van 1 of 2 procent van de waarde of de prijs van het aangekochte product. Het tarief is afhankelijk van de afstand die het pakje moet afleggen. Een levering van maximum 50 kilometer tussen het distributiecentrum en het bezorgadres zou worden belast aan 1 procent, vanaf 50 tot 80 kilometer zou het gaan om 1,5 procent en bij afstanden van meer dan 80 kilometer zou het gaan om een taks van 2 procent. En er wordt een minimumtarief bepaald van 1 euro per pakketje.

Wat daarnaast ook lovenswaardig is aan het voorstel, is dat de bedrijven met een omzet van maximum 50 miljoen euro per jaar een vrijstelling krijgen op deze taks. De lokale producenten en de kmo's worden dus gespaard omdat hun milieu-impact ook beperkt is. Zij bedienen hoofdzakelijk de lokale markt en werken zo ook aan een duurzamere consumptie. Dus leveringen die CO₂-miniem blijven, worden niet belast.

Het initiatief stimuleert bedrijven om op zoek te gaan naar duurzame alternatieven en sensibiliseert ook de consument. Er zijn nu ook al internetbedrijven die het gratis leveren binnenkort zullen afschaffen. Uit cijfers van de universiteit van Antwerpen bleek vorig jaar dat het in ons land gaat over een kost van 45.000 euro.

Minister, ik verwees in februari in deze commissie ook al naar het Nederlandse initiatief Bewust Bezorgd. U vond dat toen een goed initiatief maar u vindt dat de aanzet moest komen van de sector zelf. Ik heb verschillende sectoren zelf gecontacteerd maar ik moet vaststellen dat er bitter weinig beweegt. Het Franse voorstel kan de ambitie misschien aanwakken.

Minister, wat is uw visie op dit voorstel van de Franse senaat inzake belasting op e-commerce? Vindt u het wenselijk dat we in Vlaanderen en België navolging geven aan dit voorstel om duurzame pakjesleveringen te stimuleren? Zult u hierover overleg plegen met de ministers Weyts en Muyters? Zult u het initiatief aanklaarten bij uw federale collega's?

De voorzitter: Minister Schauvliege heeft het woord.

Minister Joke Schauvliege: Mevrouw Remen, vanuit mijn milieu- en klimaatbevoegdheid vind ik dat alles moet worden gedaan om de luchtkwaliteit te verbeteren en de CO₂-uitstoot te verminderen.

We zijn momenteel bezig met de opmaak van een klimaatbeleidsplan en een actieplan fijn stof. En uiteraard heeft de uitstoot en wat dat veroorzaakt op onze wegen, alles te maken met mobiliteit. De input vanuit mobiliteit zal daar dan ook heel belangrijk zijn. Ik heb vernomen dat de bevoegde minister van Mobiliteit bezig is met een studie over die duurzame leveringen. Ik hoop dat daar een aantal heel concrete maatregelen uit komen.

Vanuit leefmilieu hebben we een kader uitgewerkt rond de lage-emissiezones, dat heeft ook een effect op de leveringen. Vervuilde voertuigen kunnen die pakjes niet meer leveren. Afhankelijk van het voertuig waarmee de levering gebeurt, heeft dit een grotere of kleinere milieu-impact. Dit zal dus vooral vanuit mobiliteit moeten worden aangepakt.

Als we een soort andere btw of taks of heffing zouden invoeren op die leveringen, zou dat niet binnen mijn bevoegdheid vallen. Dat moet op een ander niveau worden aangepakt. Ik vraag me af of het Franse initiatief de Europese toets zou doorstaan. Het zou kunnen, maar het is wel interessant om te kijken of dit iets is wat kan worden doorgetrokken.

Het moet vooral vanuit Mobiliteit worden bekeken, want het gaat natuurlijk niet alleen over de e-commerce. Ook warenhuizen worden beleverd. Dit moet algemeen worden bekeken. Ik weet dat er een grootschalige studie bezig is op initiatief van minister Weyts om daar een aantal conclusies uit te trekken.

De voorzitter: Mevrouw Remen heeft het woord.

Grete Remen (N-VA): Minister, dit is een vraag die meerdere domeinen aankaart, dus ook Economie en Mobiliteit. Ik ben me daarvan bewust, maar we moeten ons er ook van bewust zijn dat deze manier van leveren heel veel externe kosten met zich meebrengt. Het zijn verdoken kosten. We denken dat het allemaal gratis is, maar we betalen toch die rekeningen.

Ook de individuele gedragsverandering moet een boodschap zijn naar de consument, zonder te prediken. Het is wel nodig, maar dat zal helaas ook niet alleen het verschil maken om de klimaatdoelstellingen te behalen. De overheid mag zich niet verstoppen achter: we doen ons best, we zijn bezig met studies. Het is op dit moment nog niet goed genoeg, minister, en dat weet u ook.

Er is ook een studie van Transport & Mobility en van de universiteit van Leuven, die pleit voor een groene taxshift, voor minder lasten op arbeid en meer op milieuvervuiling volgens het principe de vervuiler betaalt. Vlaanderen en België hebben nog altijd die hoge belasting op arbeid en we hinken achterop in groene belastingen.

Let op, ik heb het over een taxshift, en geen taxlift. Per capita hebben we in Vlaanderen nog altijd de hoogste ecovoetafdruk. We moeten blijven zeggen dat dit een aandachtspunt is. Vandaag ging het daarover in de media. De werkgevers steunen ook de CO₂-taks op vervoer, in de vorm van een belastingverschuiving. Ondernemers worden steeds meer overtuigd dat je niet alleen iets bekomt met een mentaliteitswijziging, maar dat er ook duidelijke wetten en regels moeten komen.

Minister, u zult antwoorden dat het federale materie is, en dat is ook zo. Daarom haalde ik het initiatief Bewust Bezorgd uit Nederland aan. Ik heb zelf met collega Nevens de sectoren aangeschreven. Daarop is weinig reactie gekomen. De Bond Beter Leefmilieu was zeer positief over dit initiatief, en ook bol.com in België. Die zien in Vlaanderen kansen voor die tool. De sectororganisatie BeCommerce stelde me echt teleur. De vzw van de Belgische webshops stond absoluut niet te springen om van Bewust Bezorgd en duurzaam leveren werk te maken. Minister, misschien kunt u daar nog een tandje bij steken. Ik vond het wel vreemd. Zij waren nochtans aanwezig op de lancering van de duurzame tool in Nederland. Misschien kunt u met minister Weyts samenwerken in het kader van dat nieuw Vlaams klimaatbeleid.

Minister, hebt u al zicht op welke doelstellingen hiervoor zullen worden geformuleerd in het kader van duurzame pakjeslevering en mobiliteit? In februari hebt u geantwoord op mijn vraag dat u cijfermateriaal zou zoeken over de impact van e-commerce op ons leefmilieu. Zijn hierover al studies gepland?

De voorzitter: Mevrouw De Vroe heeft het woord.

Gweny De Vroe (Open Vld): Minister, het is inderdaad van zeer groot belang dat we de luchtkwaliteit nauwlettend in het oog gehouden en er alles aan doen om die te verbeteren, vandaar dat we er in de commissie meermaals over spreken. U bent ook druk bezig aan het nieuwe luchtkwaliteitsplan. De uitstoot van onze mobiliteitsvloot is het kwalijkst voor de luchtkwaliteit. We moeten er alles aan doen om onze mobiliteitsvloot te verduurzamen. Minister Tommelein heeft er ook naar verwezen, namelijk dat we moeten inzetten op deelauto's en properder wagens.

Ik denk niet, zoals collega Remen, dat we een taks moeten opleggen op e-commerce. We moeten die e-commerce omarmen. We moeten nagaan welk effect dat heeft op onze mobiliteitsvloot. We moeten e-commerce omarmen om die leveringen te verduurzamen. Er zijn bijvoorbeeld al sites die je kunt aanklikken om verschillende pakjes tegelijk te laten leveren, waarin de uitstoot mee is opgenomen. De e-commerce wordt altijd een beetje in de hoek geduwd van de grote bol.coms, maar er zijn ook initiatieven zoals Beedrop, die kleinhandel omarmt. We moeten zien dat we zulke initiatieven omarmen en er alles aan doen om de mobiliteitsvloot in de brede zin van het woord te verduurzamen. We moeten dus niet schieten op de e-commerce. Dat is een evolutie die je toch niet kunt tegenhouden. We moeten dat omarmen en verduurzamen en we moeten verder inzetten op de kleinhandel.

Minister, het is duidelijk: een taks op de e-commerce kan niet voor Open Vld.

Minister Joke Schauvliege: Zoals ik daarnet al zei, zijn we hier met een fout debat bezig. Het gaat hier niet over e-commerce op zich, maar over het feit dat we de mobiliteit en de leveringen moeten verduurzamen. Of dat nu over e-commerce gaat, over de kleinhandel, een marskramer die met een vrachtwagen rijdt of een grote supermarkt, daar zit het probleem en dit behoort tot de bevoegdheid van Mobiliteit. Ik heb geen aparte specifieke doelstellingen voor de e-commerce en dat lijkt me ook niet nuttig. Ik vind wel dat we moeten zorgen dat de mobiliteit zo duurzaam mogelijk verloopt en dat dat voor minder uitstoot van CO₂ en fijn stof zorgt.

Inzake een specifieke studie over de milieu-impact van e-commerce is vooral de studie van het departement Mobiliteit van belang, omdat daar de grootste knoop zit. Daarnaast heb je natuurlijk ook de verpakkingen. In de voorstellen die op tafel liggen over de verpakkingen is ook e-commerce opgenomen, want er wordt gigantisch veel gegoocheld met verpakkingen.

Grete Remen (N-VA): Nogmaals, we mogen onze kop niet in het zand steken. We zitten nog altijd met een gigantisch probleem. Frankrijk is nu ook niet het land dat taksen invoert. Het gaat om een taksverschuiving. We moeten dus niet nog eens een belasting opleggen, maar wel: hoe kunnen we onze belastingen vergroenen? In België zitten we hopeloos achterop. In Frankrijk zal dat ook zo wel zijn. Daar nemen ze dan toch concrete maatregelen en steken ze hun nek uit. Dat is heel belangrijk. Het kan misschien een kleine maatregel zijn, maar het kan wel een verschil maken.

Dit is zeer belangrijk, zeker een breder plan Mobiliteit, Leefmilieu en Economie. Alles hangt samen. We moeten daar een visie op hebben, daar gaat het om. Het gaat niet om taksen invoeren, het gaat om een taksverschuiving. We hebben hier een hoge belasting op arbeid, maar goed, dat is een federale maatregel. Daar ga ik nu niet verder op in.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Robrecht Bothuyne aan Joke Schauvliege, Vlaams minister van Omgeving, Natuur en Landbouw, over het energie- en klimaatplan 2021-2030 – 2329 (2017-2018)

Voorzitter: mevrouw Tinne Rombouts

De voorzitter: De heer Bothuyne heeft het woord.

Robrecht Bothuyne (CD&V): Minister, ik heb daarnet een gelijkaardige vraag gesteld aan minister Tommelein, maar dan natuurlijk met betrekking tot de bevoegdheid Energie.

Het kader is vrij duidelijk: er is het akkoord van Parijs dat ons een aantal doelstellingen oplevert inzake klimaat en klimaatbeleid. Ondertussen is dat ook binnenlands vertaald. Europa heeft een aantal krijtlijnen getrokken. Ook in dit huis hebben we met de klimaatresolutie, en later ook met het interparlementaire klimaatoverleg een aantal elementen opgesomd en doelstellingen geformuleerd.

Recentelijk heeft ook de Sociaal-Economische Raad van Vlaanderen (SERV) een bijdrage geleverd aan het debat in de vorm van een advies 'Brede blik op energie- en klimaatdoelen 2030' en vraagt aan de Vlaamse Regering om via het nodige overleg een draagvlak te creëren voor een ambitieuze bijdrage van Vlaanderen aan het nationaal energie- en klimaatplan 2021-2030. De SERV gaat voor een systeem aanpak waarbij de volledige levenscyclus van producten en diensten in rekening wordt genomen, ook de CO₂-uitstoot die buiten onze landsgrenzen wordt veroorzaakt.

Tegelijk heeft Europa een aantal doelstellingen aangescherpt en geformuleerd. Dat heeft uiteraard ook een impact op ons binnenlands klimaat- en energiebeleid, en op het energie- en klimaatplan 2021-2030.

Minister, hoever staan we met de opmaak van het energie- en klimaatplan 2030? Uw collega Tommelein heeft gezegd dat daaraan wordt gewerkt in de schoot van de regering.

Wat is uw reactie op het advies van de SERV over de energie- en klimaatdoelen 2030?

Hoe zal de integratie van de plannen van de gewesten en de federale overheid tot één plan worden aangepakt?

Op welke manier ziet u de betrokkenheid van het parlement en eventueel het interparlementair klimaatoverleg bij de opmaak en de realisatie van het nationaal energie- en klimaatplan?

De bedoeling van ons klimaatbeleid is natuurlijk om in elke sector het verschil te maken. Daartoe had onze klimaatresolutie onder andere opgeroepen tot het opmaken van kosten-batenanalyses of -curves in verband met broeikasgasreductie, die het reductiepotentieel per sector zouden moeten gaan bepalen en de kostprijs per vermeden CO₂-equivalent voor de verschillende sectoren in Vlaanderen in kaart zouden moeten brengen.

Zoals gezegd, heeft Europa de doelstellingen voor hernieuwbare energie en energie-efficiëntie ondertussen opgetrokken. Op welke manier kan Vlaanderen deze verhoogde reductiedoelstellingen integreren in het eigen beleid? Wat is de impact voor Vlaanderen? Op welke manier zal dat zich vertalen in een reductiedoelstelling voor CO₂ in Europa en in Vlaanderen?

De voorzitter: Minister Schauvliege heeft het woord.

Minister Joke Schauvliege: Mijnheer Bothuyne, u vraagt naar de stand van zaken van het klimaatbeleidsplan, dat samen met het energieplan moet worden overgemaakt aan de federale overheid en de klimaatcommissie om dan tot een gezamenlijk Belgisch plan te komen. Dat plan is klaar. Het is bottom-up opgesteld. Alle sectoren – wonen, mobiliteit, industrie, landbouw enzovoort – hebben een input geleverd. We hebben een plan opgesteld. Op dit moment wordt dat besproken in de schoot van de Vlaamse Regering. Dat is de stand van zaken.

Uiteraard ben ik blij dat er een SERV-advies is. Dat zijn elementen die van belang zijn en die we zeker meenemen. Zo stelt het advies dat de indirecte emissies groter zijn dan de directe emissies en dat er ook moet worden gekeken naar de rol van consumptie en duurzame lokale productie in de totale klimaatimpact van Vlaanderen. Ook verwijzen ze naar de synergieën met andere maatschappelijke

uitdagingen waarvoor we staan. Het spreekt voor zich dat we daar ook op inzetten. Ik heb het dan bijvoorbeeld over de circulaire economie.

Uiteraard is er ook de zeer waardevolle klimaatresolutie van het parlement, waarop wij ons volledig enten en waarmee wij rekening houden.

Het klimaatplan voorziet voor de periode 2021-2030 in heel concrete maatregelen. Ik zal daar niet op vooruitlopen. Het moet eerst in de regering worden gevalideerd. En dan zullen we daarover heel graag uitgebreid met het parlement van gedachten wisselen en is er uiteraard inspraak mogelijk.

Het komt niet uit de lucht vallen. Het is niet alleen bottom-up vanuit de verschillende beleidsdomeinen, maar ook de stakeholders zijn uiteraard betrokken. Het is tot stand gekomen vanuit de verschillende beleidsdomeinen, maar het plan baseert zich ook op de twee klimaat toppen die we hebben gehad in aanloop naar dit klimaatplan. Zodra dit een eerste keer is goedgekeurd door de regering, zal die consultatie uiteraard nog verder lopen.

Wat is het verdere traject? Eerst komt er goedkeuring door de Vlaamse Regering en dan wordt het plan overgemaakt aan de nationale klimaatcommissie, die het in een nationaal klimaatplan zal gieten. Op basis van de ontvangen plannen van elke entiteit, zal er een interfederale ambtelijke werkgroep worden opgericht, met leden van zowel de klimaat- als van de energiefilière, om dan tot dat geïntegreerd plan te komen. Dat moet eind 2018 worden overgemaakt aan de Europese Commissie.

Zoals ik zei, loopt de bespreking op dit moment.

Hoe zit het nu met de kosten-batenanalyse zoals die wordt gevraagd in de resolutie? De Vlaamse Instelling voor Technologisch Onderzoek (VITO) heeft binnen de referentietaken de opdracht gekregen om alles goed in kaart te brengen. Het is een huzarenstukje. Het is nog niet definitief opgeleverd, maar het is ook niet altijd een even evidente berekening. Alles hangt trouwens ook af van wat er concreet in het plan zal komen.

De Europese Commissie zal alle nationale plannen bekijken en nadien eventueel ook nog opmerkingen formuleren. U weet dat. Elke herziening van de inspanningen op Europees niveau zal zich natuurlijk vertalen in inspanningen op lidstaatniveau en dan via interne lastenverdeling worden verdeeld over de verschillende gewesten in België.

Dat is de stand van zaken, mijnheer Bothuyne.

De voorzitter: De heer Bothuyne heeft het woord.

Robrecht Bothuyne (CD&V): Minister, ik dank u voor uw antwoord. Het is goed dat er een ontwerpplan klaar is. Minister Tommelein zei daarnet dat 15 juli de deadline is om de Vlaamse bijdrage klaar te hebben. Op dat vlak zit u dus op schema. Minister Tommelein zei zelf dat er, bijvoorbeeld inzake mobiliteit, nog heel wat ruimte voor verbetering is wat de reductie van onze uitstoot en het verminderen van ons energieverbruik betreft. Ik hoop dus dat er in het uiteindelijke plan effectief concrete maatregelen vervat zullen zitten.

Ik weet niet op welke manier het SERV-advies concreet wordt meegenomen of vertaald in het plan. Het is belangrijk om alleszins die systeemaanpak te integreren in het klimaatplan dat Vlaanderen uiteindelijk zal goedkeuren en uitdragen.

Ik heb nog een bijkomende vraag. Collega Schiltz heeft er daarnet ook al naar verwezen: er is ondertussen een studie voor de koolstofprijs. De taxshift zou op die manier moeten worden gerealiseerd. Is dat iets dat wordt aangehaald in het

plan dat op dit moment voorligt in de regering? Op welke manier zou daartoe kunnen worden bijgedragen vanuit Vlaanderen?

De voorzitter: De heer Danen heeft het woord.

Johan Danen (Groen): Ik zal het debat van daarnet niet helemaal overdoen. Maar ik wil toch graag twee punctuele vragen stellen, minister.

U zegt terecht dat er in de adviezen van de SERV wordt gesteld dat de indirecte emissies nog belangrijker zijn dan de directe emissies. Wordt er in het plan dat nu voorligt, ook aandacht besteed aan het bestrijden of verminderen van die indirecte emissies? Hoever zou u daarin willen gaan?

Een aantal sectoren zijn heel robuust en daar is het heel moeilijk om een vermindering te realiseren: transport, gebouwverwarming en ook landbouw – ik zeg het stil, omdat er daar al een aantal dingen vooruit zijn gegaan. Maar in globa blijft het toch hardnekkig, blijven het drie heel robuuste sectoren. Wilt u daarop bijzonder inzetten, om hen ook toekomstbestendig te maken?

Ik betreur het ook een beetje dat u zegt dat de regering dat binnenkort zal afkloppen. Er is heel uitdrukkelijk gezegd, in de resoluties en ook in de discussie die net is gevoerd, dat het parlement actief zou worden betrokken bij de totstandkoming ervan. De regering zal dus binnenkort afkloppen. Ik hoor en merk dat het geen evidente oefening is geweest. Ik maak me dus niet de illusie dat er veel ruimte voor verbetering of voor aanpassingen is. Mocht u mij vandaag het tegenovergestelde verklaren, zou ik een heel gelukkig mens zijn.

De voorzitter: Minister Schauvliege heeft het woord.

Minister Joke Schauvliege: Mijnheer Danen, een kleine correctie: ik kan toch moeilijk een tekst overmaken die nog niet gevalideerd is door de regering. Het is logisch dat de regering die eerst valideert en dat dan in alle openheid het debat met het parlement wordt aangegaan. Uiteraard zijn dat discussies waarnaar ook wordt geluisterd en gekeken. Het lijkt me logisch. Het komt niet uit het luchtledige. Er is heel wat overleg aan voorafgegaan. We houden ook rekening met de klimaatresolutie. Er zijn verschillende klimaatoppen. Al die verschillende beleidsdomeinen hebben ook met hun stakeholders overlegd. Ze hebben uiteraard niet uit het luchtledige iets op de tafel gelegd. Het is dus niet zo dat het parlement niet is betrokken. Maar het is logisch dat het eerst door de regering moet worden gevalideerd.

Systeemverandering zit erin vervat, net als het feit dat indirecte emissies moeten worden meegenomen. De koolstoftaks wordt ook vermeld, collega Bothuyne. Maar voor verdere details zal ik u echter nog even moeten laten wachten tot de goedkeuring op de Vlaamse Regering.

De voorzitter: De heer Bothuyne heeft het woord.

Robrecht Bothuyne (CD&V): Minister, ik dank u voor uw antwoord. Collega's, we moeten niet negatief zijn over onze eigen inbreng of mogelijke inbreng in de verdere uitwerking van het plan. Als de Vlaamse Regering deze of volgende week uiteindelijk goedkeurt wat ministers Schauvliege en Tommelein op tafel hebben gelegd, is dat een eerste bijdrage vanuit Vlaanderen aan wat het nationaal plan moet worden. Uiteindelijk is er nog een proces te gaan daaromtrent.

Daar kunnen we bijvoorbeeld in de schoot van de interfederale klimaat- en energiecommissie ongetwijfeld nog een nuttige bijdrage aan leveren, mochten we daar de nood toe voelen. Ik ga ervan uit dat dat ook zo zal zijn.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Johan Danen aan Joke Schauvliege, Vlaams minister van Omgeving, Natuur en Landbouw, over het Vlaamse asbestafbouwplan – 2343 (2017-2018)

Voorzitter: mevrouw Tinne Rombouts

De voorzitter: De heer Danen heeft het woord.

Johan Danen (Groen): Ik heb hier al een aantal vragen over gesteld. Nu stel ik deze vraag over de stand van zaken betreffende het aangekondigde Vlaamse asbestafbouwplan. Sinds 1998, en voor sommige toepassingen sinds 2001, zijn de productie en toepassingen van asbest en asbesthoudende materialen in ons land verboden. Het probleem is dat de op dat moment bestaande toepassingen van asbest in Vlaanderen schier eindeloos waren. Dat is nu nog altijd het geval. Geschat wordt dat in onze scholen 15.000 ton asbest aanwezig is en in onze bedrijven 725.000 ton. Onze woningen zouden nog meer dan 900.000 ton asbest bevatten, onze land- en tuinbouwbedrijven 436.000 ton. In de ondergrond, ten slotte, zit, de grootste massa, namelijk meer dan 2 miljoen ton asbest in onze ondergrondse nutsleidingen.

Ondertussen zijn er heel wat nieuwe inzichten ontstaan over asbest. Hechtgebonden asbesttoepassingen vormden in beginsel een beperkt risico, indien men er zorgvuldig mee omsprong. Onlangs is gebleken dat verwerking door zon, regen en vrieskou zorgt voor nieuwe blootstellingsrisico's. Dit gebeurt al twintig jaar na de plaatsing. Hierdoor spoelen asbestvezels uit naar dakgoten, regenwaterputten, rioleringen enzovoort. Of erger nog: ze druipen op de onderliggende bodem of verharding en zorgen daar voor besmetting. Dat veroorzaakt blootstellingsrisico's voor mens en milieu.

Uit studies van de Openbare Vlaamse Afvalstoffenmaatschappij (OVAM), in functie van dat plan, neem ik aan, blijkt ook dat corrosieve binnenluchtomstandigheden zoals mestdampen bij veeteelt, luchtverwarming en het over elkaar schrapen van golfplaten door temperatuursinvloeden emissie van asbestvezels veroorzaakt met risico's voor mens en milieu.

Ook de verwerking van plaasterisolatie in stookruimtes en het vrijkomen van spuitasbest, aangebracht op draagstructuren of in leidingkokers, kan aanleiding geven tot emissie met blootstellingsrisico's tot gevolg. Verder zorgen onzorgvuldige handelingen voor blootstellingsrisico's en zorgt de gevolgschade van brand voor bijkomende risico's en kosten. Bijna elke dag is er in Vlaanderen wel een brand waarbij het woord 'asbest' valt.

Het zou me te ver leiden alle aspecten van de risico's van asbest hier te vermelden. Het is duidelijk – maar dat wisten we al lang – dat het een complex probleem is en dat de kosten om dit probleem aan te pakken hoog kunnen oplopen. Eerder zei u al dat 'begin 2018' het asbestafbouwprogramma uitgerold zou worden.

Vandaar mijn vragen. Hoever staat u met het reeds lang aangekondigde asbestafbouwprogramma? Wat zijn de knelpunten die de uitrol ervan vertragen?

Scholen waren eerder ook al het voorwerp van studies van de OVAM, namelijk bij de scholenasbestinventarisatiestudie. Op een bepaald moment bleek dat heel wat onderzochte scholen geen gevolg gaven aan de dringende vraag van de OVAM om hun asbestprobleem aan te pakken. Kunt u mij zeggen wat de huidige stand van zaken van dit probleem is?

De voorzitter: Minister Schauvliege heeft het woord.

Minister Joke Schauvliege: Collega Danen, het asbestafbouwplan is klaar en wordt dit moment besproken binnen de Vlaamse Regering. Het bestaat uit twee grote pijlers: een regelgevend kader en een flankerend luik met ondersteunende en begeleidende maatregelen. De afstemming tussen deze twee pijlers vergt nog enig overleg.

Dat wil niet zeggen dat we ondertussen niet bezig zijn. We hebben dit jaar 9 miljoen euro extra vrijgemaakt, die door de OVAM verdeeld wordt aan de lokale besturen voor bijkomende ondersteuning van de inzameling van asbestcement op recyclageparken of om asbestafbouwprojecten zoals inzameling aan huis of een sameninzameling mogelijk te maken. Over heel Vlaanderen zijn daarvoor aanvraagdossiers in voorbereiding. Het geld is er dus voor dit jaar.

Alle betrokken scholen hebben ondertussen een aanpak in voorbereiding of namen reeds maatregelen. De realisatie van een asbestveilige situatie in de driehonderd scholen zit dus op het goede spoor. Daarnaast werkte de OVAM samen met de scholenkoepels parallel aan een ondersteuningskader voor de andere scholen via een protocol voor het gemeenschapsonderwijs en een protocol voor het gesubsidieerd onderwijs. Deze protocollen worden deze week verder gefinaliseerd en ondertekend. Vooral de ontzorging is daar van groot belang.

De voorzitter: De heer Danen heeft het woord.

Johan Danen (Groen): Dank u wel. U zegt dat het plan ter bespreking voorligt voor de Vlaamse Regering. Ik ben blij dat te horen. Wat zijn echter de huidige knelpunten die de uitrol vertragen? Normaal gezien was die uitrol toch eerder gepland? Wanneer valt de beslissing in de regering over het asbestafbouwprogramma?

De voorzitter: De heer Vandaele heeft het woord.

Wilfried Vandaele (N-VA): Voorzitter, minister, wij zijn uiteraard voorstander van het aanpakken van het asbestprobleem. Dat is hier al een aantal keren aan de orde geweest. In de eerste plaats moet het weggehaald worden op de meest risicovolle plaatsen. We weten ook dat hier een belangrijk kostenplaatje aan hangt. Er werden hier al cijfers genoemd.

Hebt u ondertussen een meer precieze kostenraming, liefst per sector, van wat dit verhaal voor de Vlaamse overheid met zich zal meebrengen?

Tinne Rombouts (CD&V): Minister, ik wil me enkel aansluiten om u verder aan te moedigen om dit plan verder op te nemen en om hopelijk in de regering snel tot verdere stappen te komen. Het belang van de afbouw van asbest is een algemeen belang. We moeten er allemaal een punt van proberen te maken om dat op een zo goed mogelijke, zo efficiënt mogelijke en haalbare manier te realiseren. We moeten er allemaal ons steentje aan bijdragen.

De voorzitter: Minister Schauvliege heeft het woord.

Minister Joke Schauvliege: Collega Danen, ik kan u moeilijk zeggen wat de knelpunten zijn. Dat is iets wat we binnen de regering verder zullen bespreken.

Er werd gevraagd naar de totale kostprijs. Ik heb die niet per sector. Dat hangt ook af van wat we gaan doen, hoe snel we dat gaan doen en van welke verplichtingen, subsidies of tussenkomsten we al of niet zullen invoeren.

De globale kostprijs voor het verwijderen van alle asbest in Vlaanderen gaat in de richting van 1 miljard euro. Dat is een enorm bedrag. Dat is een uitdaging. Daarom moet het ook in de tijd gespreid worden. Een tweede reden waarom het

in de tijd gespreid moet worden, heb ik hier ook al een paar keer aangehaald. We zouden kunnen zeggen: we hebben hier opeens 1 miljard euro en zetten die in één keer in om overal in Vlaanderen op één jaar tijd alle asbest te verwijderen. We zullen echter niet genoeg mensen vinden die dat op een goede en veilige manier kunnen doen binnen dat tijdsbestek. We moeten er dus voor zorgen dat de markt kan volgen. We moeten er ook ergens mee naartoe kunnen. Niemand wil een asbeststort in zijn achtertuin. Dat asbest moet op een of andere manier wel ergens naartoe. Ook dat is een probleem dat we onder ogen moeten zien. Er zijn dus wel wat knelpunten die op tafel liggen. Wat mij betreft komt dat plan er zo snel mogelijk. Nogmaals: het is niet omdat het plan er nog niet is, dat we niets doen.

De voorzitter: De heer Danen heeft het woord.

Johan Danen (Groen): Het asbestprobleem is als een veelkoppig monster: er komen heel wat aspecten bij kijken. Ik pleit natuurlijk niet voor een oplossing die snel snel uitgevoerd wordt, want dan ga je allicht op andere plaatsen voor problemen zorgen. Daar ben ik me heel goed bewust van. Het is natuurlijk wel heel belangrijk om in eerste instantie mensen bewust te maken van het probleem. Ik stel nog elke dag vast dat heel wat mensen in onze samenleving, ook heel wat mensen met verantwoordelijke functies, die met andere mensen of in scholen werken, zich veel te weinig bewust zijn van het probleem van asbest. Ik pleit er niet voor om alles onmiddellijk op een jaar tijd weg te werken. Dat zou ook logistiek een onmogelijke opdracht zijn. Ik stel wel voor om de prioritaire dossiers of de prioritaire sectoren eerst aan te pakken. Ik hoop en neem aan dat dat in dat plan vervat zal zijn. Dat is wat mij betreft een van de eerste knelpunten.

Ook jonge gezinnen zie ik, weliswaar niet elke dag maar wel regelmatig, worstelen met een asbestprobleem in een te verbouwen woning, waar ze dan op een heel onzorgvuldige manier mee omgaan omdat ze de risico's er niet altijd van inzien. Dus op het vlak van sensibilisering denk ik wel dat we moeten zoeken naar nieuwe manieren om mensen op de hoogte te brengen van het probleem.

Ik stel vast dat Open Vld hier vandaag geen vragen over stelt. Ik hoor in de sector en van goede bronnen ook dat daar het kalf gebonden ligt. Ik weet niet of dat waar is, maar ik denk wel dat het zo is. Ik hoor bepaalde mensen ook zeggen: ik wil sensibiliseren, ik wil motiveren, ik wil zorgen dat mensen in staat zijn om die dingen aan te pakken, maar zonder te verplichten. Ik denk dat je op een bepaald moment de koe wel bij de horens moet vatten en hard moet zijn in het verplichten van zaken, zeker als het gaat over de gezondheid van de mensen. Ik denk dat mensen die hier op de rem staan, een verpletterende verantwoordelijkheid dragen. Ik roep hen op om dat niet te doen.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Gwenny De Vroe aan Joke Schauvliege, Vlaams minister van Omgeving, Natuur en Landbouw, over boscompensatie in geval van natuurbeheersplannen – 2301 (2017-2018)

Voorzitter: mevrouw Tinne Rombouts

De voorzitter: Mevrouw De Vroe heeft het woord.

Gwenny De Vroe (Open Vld): Minister, het Agentschap voor Natuur en Bos (ANB) wil in totaal 163 hectare, waarvan 132 hectare netto, bos kappen in De Teut - Ten Haagdoorn en Kelchterhoef, het natuurgebied op het grondgebied van Zonhoven en Houthalen-Helchteren. Dat natuurgebied beslaat in totaal 1500 hectare en wordt beheerd door het ANB.

In 2016 begon het ANB met het ontwerp van een natuurbeheerplan voor verder herstel van grote complexen heide en vennen. Het plan is om naaldbossen om te vormen naar gemengde bossen met meer inheemse loofbomen. Omdat de meeste bossen in de natuurreservaten De Teut en Tenhaagdoornheide liggen en deel uitmaken van een natuurbeheerplan, moeten de kappingen echter niet worden gecompenseerd. Er moet voor de kappingen zelfs geen vergunning worden aangevraagd. Een eenvoudige melding volstaat.

Het ANB stelt dat er bij het natuurbeheerplan in Zonhoven-Houthalen-Helchteren geen ingrijpende milieueffecten verwacht worden. De dienst Milieueffectrapportage (MER) van het Departement Omgeving denkt daar echter anders over en vindt het vreemd dat het ontbossen van 163 hectare geen effect zou hebben. Een project-MER moet daarover nu uitsluitsel geven, wat uiteraard neerkomt op een vertraging van de werken van minstens een jaar.

Minister, het is niet de eerste keer dat ik u een vraag stel over de problematiek van het kappen en het niet-compenseren. Mijn vraag in dezen is opnieuw hoe u staat tegenover het feit dat het kappen van deze 163 hectare bos mogelijk niet gecompenseerd moet worden omdat ze deel uitmaken van een natuurbeheerplan voor een natuurreservaat. Plant u de wetgeving aan te passen zodat ook het ANB en natuurbeherende verenigingen in het kader van natuurbeheerplannen moeten compenseren in geval van het toekomstgericht ontbossen? Hoe staat u tegenover het feit dat het ANB en het Departement Omgeving in dit dossier lijnrecht tegenover elkaar staan wat betreft de effecten van de kappingen? Wie is volgens u het meest geschikt om deze effecten in te schatten? Klopt het dat de meeste ontheffingsaanvragen tot compensatie van het ANB gewoon aanvaard worden? Wat vindt u daarvan? Wat wilt u daar toekomstgericht aan veranderen?

De voorzitter: Minister Schauvliege heeft het woord.

Minister Joke Schauvliege: Collega De Vroe, een tijd geleden was er heel grote ophef over het Essersbos. Dat ging over 12 hectare bos dat zou verdwijnen. Hier gaat het om 163 hectare in hetzelfde bos. U weet dat de 12 hectare van Essers niet ontbost wordt en dat er nu inderdaad een vraag op de tafel ligt om 163 hectare in datzelfde bos te gaan ontbossen.

Het ANB heeft mij een motivatie bezorgd waarom het vindt dat die 163 hectare bos zou moeten worden gekapt. Het grootste deel ligt volgens hen binnen het Habitatrictlijngebied in de valleien van de Laambeek, de Zonderikbeek, de Slangbeek en de Roosterbeek met vijvergebieden en heiden. De belangrijkste knelpunten in het gebied zijn de verstoorde waterhuishouding, de versnippering van de open natuur door tussenliggende bossen en te kleine oppervlakten voor de meest kritische soorten. De voorziene maatregelen zijn bij de opmaak van het beheerplan specifiek voor dit natuurterrein onderzocht en uitgewerkt om de kwaliteit en het duurzaam voortbestaan van beschermde heide- en laagveenhabitats en daaraan verbonden soorten te verbeteren. Het ANB heeft een ontwerp natuurbeheerplan daarvoor opgesteld. Dat is absoluut nog niet goedgekeurd. Ik ben ook niet van plan om dat goed te keuren.

Het is ook niet zo dat het ANB en het Departement Omgeving lijnrecht tegenover elkaar staan. Wel heeft het ANB voor het ontwerp dat ze hebben opgesteld, gevraagd aan Omgeving of het daar een MER voor moet opmaken. Omgeving zegt dat dat moet, terwijl het ANB denkt dat dat niet zo is. De eventuele discussie gaat dus eigenlijk over de procedure en niet over het ontbossen op zich.

Het klopt dat in de huidige regelgeving, als er een goedgekeurd natuurbeheerplan is – in dezen is dat er niet, er kan dus niet zomaar ontbost worden – en er staat een ontbossing in, er inderdaad geen compensatie moet zijn. Dat vloeit voort uit de regelgeving. Dat geldt niet alleen voor het ANB maar voor alle

terreinbeherende verenigingen, maar ook voor burgers, bedrijven, lokale overheden en gelijk wie.

We hebben hier al een paar keer het debat gehad of we dat gaan veranderen. Als het van mij afhangt, moet dat veranderd worden. Ik vind eigenlijk dat per beheersplan er een evenwicht moet zijn en een compensatie van wat er weggaat en wat erbij komt. Die voorstellen zijn nog niet goedgekeurd door de regering. Ondertussen heb ik ook opgeroepen dat dit zo veel mogelijk vrijwillig gebeurt. Ik meen begrepen te hebben dat die handschoen is opgenomen. Ik begrijp dat een aantal terreinbeherende verenigingen, waaronder Natuurpunt, gezegd hebben dat ze dat willen en ook zullen doen. Ik vind dat ook het ANB dat moet doen. Daarom is dit plan absoluut nog niet goedgekeurd. Het is een ontwerp dat vanuit het ANB komt.

De voorzitter: Mevrouw De Vroe heeft het woord.

Gweny De Vroe (Open Vld): Minister, dank u wel om meer zicht te geven inzake dit dossier. Ik heb al verschillende keren de problematiek aangekaart dat er niet moet worden gecompenseerd in het kader van dit specifieke dossier en andere dossiers. Ik ben heel blij met uw reactie dat u er werk van wil maken dat bij gevallen waar terreinbeherende verenigingen ontbossen, ook moet worden gecompenseerd. Wij staan daar volledig achter. U weet dat wij u daar zeker in zullen steunen.

De voorzitter: De heer Vandaele heeft het woord.

Wilfried Vandaele (N-VA): Voorzitter, we kennen de redenering dat we natuurdoelstellingen moeten halen. Als we al die doelstellingen willen halen op de weinige oppervlakten die we voor natuur hebben gereserveerd, dan komen we af en toe in de problemen. Dan krijg je inderdaad fenomenen dat men bos omhakt om heide of andere vegetaties daarvoor in de plaats te brengen. De enige duurzame oplossing hier is dat we extra ruimte voor natuur inruimen. Dat hadden we ook beloofd in het Ruimtelijk Structuurplan Vlaanderen (RSV). Maar we zijn er nog niet. Dat kan een aantal problemen oplossen. Nu moeten we alles realiseren op de oppervlakte die we hebben, en die is te klein.

In elk geval klopt het ook dat wat het draagvlak bij de bevolking betreft, het onbegrijpelijk is voor mensen dat men bomen omhakt en daar dan andere dingen in de plaats brengt. Mensen verstaan dat niet. Ook al is dat theoretisch allemaal wel onderbouwd, het is moeilijk om daar een draagvlak voor te krijgen. Ik zou dus ook vragen dat men bijzonder zuinig omspringt met dat soort ingrepen en manoeuvres.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.